

**Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
Gminy Gryfino**

na lata 2009-2020

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP	3
1. METODYKA	6
1.1. CZĘŚĆ ANALITYCZNO – DIAGNOSTYCZNA STRATEGII.	6
1.2. CZĘŚĆ PROJEKCYJNA STRATEGII.....	11
1.3. CZĘŚĆ WYKONAWCZA STRATEGII.	12
2. ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY GRYFINO NA PODSTAWIE WTÓRNYCH (ISTNIEJĄCYCH) ŹRÓDEŁ INFORMACJI	13
2.1. STAN, STRUKTURA LUDNOŚCI, CZYNNIKI DEMOGRAFICZNE I PRZESTRZENNE	13
2.2. POMOC SPOŁECZNA	17
2.3. BEZROBOCIE REJESTROWANE	20
2.4. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	23
3. ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY GRYFINO NA PODSTAWIE DANYCH POZYSKANYCH (PIERWOTNYCH) – PODSUMOWANIE ANKIETY ...	25
4. DIAGNOZA UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNYCH GMINY GRYFINO – PODSUMOWANIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	34
5. ANALIZA STRATEGICZNA SWOT/TOWS	37
6. MISJA I CELE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY GRYFINO	42
6.1. MISJA I CELE STRATEGICZNE	42
6.2. PROJEKTY I PROGRAMY REALIZACYJNE	45
7. ZEWNĘTRZNY KONTEKST STRATEGII – ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	58
7.1 ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	58
7.2 ZGODNOŚĆ STRATEGII Z PROGRAMAMI WIELOLETNIMI.....	63
8. MONITORING, FINANSOWANIE I ZARZĄDZANIE PROCESEM REALIZACJI STRATEGII	66
8.1. WSKAŹNIKI MONITORINGU	66
8.2. ZARZĄDZANIE WDRAŻANIEM STRATEGII.....	70
8.3. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ STRATEGII.....	74
SŁOWNICZEK WYKORZYSTANYCH POJĘĆ I TERMINÓW	77
SPIS TABEL I RYSUNKÓW	83

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009-2020 jest dokumentem sektorowym, uzupełniającym perspektywiczne podejście do rozwoju samorządu, wskazane w zaktualizowanej, w 2007 r., „Strategii Sukcesu Miasta i Gminy Gryfino”. Formułuje zamierzenia w szczególnym obszarze zadań samorządowych, odnoszącym się bezpośrednio do indywidualnych spraw mieszkańców społeczności, ich rodzin oraz relacji pomiędzy lokalną władzą a społecznością.

Przedmiotowo, Strategia wskazuje, w jakim stopniu i w jaki sposób, reprezentująca samorząd władza publiczna planuje kształtować wspomnianą wyżej relację, czy chce w dużym zakresie ingerować w życie społeczne mieszkańców, tworząc im instytucje, które w jej imieniu wykonują różne zadania, czy też raczej moderuje życie lokalne, inspiruje inicjatywy i jest partnerem wspomagającym aktywność społeczną. Decyzje, które będą podejmowane zgodnie z programowym planem przyjętym w Strategii, wskażą, w jaki sposób powinny być w przyszłości angażowane zasoby ludzkie, finansowe i organizacyjne, by uzyskać jak najwyższy stopień zaspokojenia społecznych potrzeb mieszkańców Gryfina.

Pod względem zadaniowym, polityka społeczna na poziomie gminy jest najczęściej utożsamiana z pomocą społeczną, i to szczególnie taką, która zaspokaja podstawowe, głównie materialne potrzeby osób w trudnej sytuacji życiowej. Takie postrzeżenie należy dziś uznać za stereotypowe. Coraz częściej, żeby nie powiedzieć powszechnie, stosowane jest bardziej nowoczesne podejście, odchodzące od dystrybucyjnych i wyłącznie opiekuńczych form doraźnego rozwiązywania problemów społecznych. Przy udzielaniu pomocy uwzględnia się otoczenie społeczne osoby objętej pomocą i grupy odniesienia (rodzinę, znajomych, środowisko społeczne związane z miejscem zamieszkania itp.). Bogatsze są także narzędzia będące w dyspozycji pracowników służb społecznych. Coraz mniejszą rolę w pomocy społecznej odgrywają świadczenia materialne, a coraz większą usługi aktywizujące. W przypadku tych drugich, osoby objęte pomocą społeczną korzystają nie tylko ze standardowych działań wymienionych w ustawie o pomocy społecznej, lecz także z programów reintegracji opisanych w przepisach o zatrudnieniu socjalnym, instrumentów polityki zatrudnienia, ochrony zdrowia itp. Polskie ustawodawstwo dostrzegło w ostatnich latach małą skuteczność tradycyjnych form pomocy społecznej (tzw. form opiekuńczych), tworząc nowe instrumenty oparte na pomocniczości i szerokiej, aktywnej współpracy partnerskiej. Reintegracja społeczna i zawodowa ujęta w przepisach o zatrudnieniu

socjalnym, nowe możliwości dla organizacji pozarządowych uwzględnione w przepisach o pożytku publicznym i wolontariacie, instytucja kontraktu socjalnego w dyspozycji publicznych służb społecznych, czy przepisy o spółdzielniach socjalnych, stwarzają ogromne możliwości do zwalczania zjawisk wykluczenia społecznego. Znaczące dla skuteczności tych rozwiązań jest ich połączenie z usługami promocji zatrudnienia i tym samym stworzenie warunków dla partycypacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w aktywnym życiu i samodzielnym pełnieniu ról społecznych.

Na wyłączenie poza procesy społeczne i zawodowe szczególnie narażone są osoby długotrwale pozostające bez pracy i w związku z tym pozbawione trwałych źródeł dochodu, osoby starsze, osoby uzależnione lub nadużywające alkoholu lub innych środków psychoaktywnych, wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze lub inne instytucjonalne formy opieki oraz niepełnosprawni. Wymienione kategorie społeczne określane niekiedy pojęciem „grup defaworyzowanych” występują w każdej społeczności, niezależnie od posiadania (bądź braku) czynników rozwojowych, wysokości dochodów na mieszkańca itp. Spójne działania adresowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym wpisują się w nowoczesny model aktywnej polityki społecznej, która przywraca osobom i środowiskom zaniedbanym, zdolność do aktywnego życia społecznego i zawodowego. Znaczenie działań opartych na programach integracji oraz reintegracji społecznej i zawodowej jest duże, gdyż jak wskazują doświadczenia instytucji realizujących zadania pomocy społecznej, instrumenty tradycyjne oparte na transferach świadczeń finansowych nie rozwiązują kryzysów społecznych, a wręcz utrwalają niezaradność i uzależniają korzystających z zasiłków od otrzymywanej pomocy.

Wszystkie wymienione wyżej uwarunkowania wpłynęły na decyzję Samorządu Gryfińskiego o aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Gryfino na lata 2004-2008, przyjętej uchwałą nr XXXVII/368/04 Rady Miejskiej w Gryfinie z dnia 28 października 2004 r. Dotychczasowy dokument, funkcjonujący jako strategia średniookresowa (czteroletni okres obowiązywania) był planem, który przede wszystkim odpowiadał na najbardziej palące problemy społeczne Gminy Gryfino, wymagające doraźnego rozwiązania. Strategia na nowy okres tj. lata 2009-2020, jest rozwiniętą propozycją, wynikającą z rozszerzenia zadań samorządów gminnych w zakresie polityki społecznej, a także oczekiwań społecznych zgłoszonych przez uczestników konsultacji, które zostały wskazane w następujących, ośmiu postulatach:

- 1) koordynacja współpracy instytucji i organizacji pomocowych, identyfikacja osób i rodzin faktycznie wymagających pomocy społecznej,

- 2) zwiększenie dostępności do terapii uzależnień,
- 3) wskazanie interdyscyplinarnych sposobów rozwiązywania problemów społecznych,
- 4) aktywizacja życia społecznego środowisk lokalnych,
- 5) lepsze wykorzystanie istniejących programów polityki społecznej,
- 6) integracja i aktywizacja osób w podeszłym wieku,
- 7) tworzenie warunków do rozwoju i aktywności dzieci i młodzieży, w szczególności zaniedbanych wychowawczo,
- 8) rozwój infrastruktury społecznej, w szczególności środowiskowych półstacjonarnych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych (np. mieszkań chronionych, środowiskowych domów samopomocy, samopomocowych grup wsparcia itp.) dla dzieci i młodzieży (świetlice i kluby środowiskowe, różne formy wsparcia dziennego), dla osób uzależnionych różne formy poradnictwa, terapeutyczne i podtrzymujące.

Należy wyrazić duże podziękowanie uczestnikom konsultacji społecznych reprezentujących różne instytucje publiczne i prywatne w tym: Urząd Gminy w Gryfinie, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, sołectwa, zakłady opieki zdrowotnej, szkoły i instytucje oświaty, organizacje pozarządowe i kościelne, Sąd Rejonowy w Gryfinie i Policję, za ich zaangażowanie w proces opracowania dokumentu oraz za bardzo znaczący, merytoryczny wkład do jego zapisów.

1. Metodyka

Do opracowania Strategii przyjęto metodę społeczno-ekspercką, polegającą na rozpatrzeniu, w toku konsultacji społecznych wszystkich istotnych aspektów dokumentu. Dyskusja była moderowana i miała formę cyklu zorganizowanych warsztatów, z odpowiednio dobranym, interdyscyplinarnym zespołem uczestników w tym: radnych, pracowników Urzędu Gminy Gryfino, pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Zakładów Opieki Zdrowotnej, nauczycieli, policjantów, kuratorów sądowych, przedstawicieli gryfińskich organizacji pozarządowych itd.

Zakres prac podzielono na trzy części, wyznaczające także logiczny układ opracowania dokumentu, tzn.: część analityczno-diagnostyczną, projekcyjną (obejmującą postanowienia strategii) i część wykonawczą odnoszącą się do sposobu wdrażania i zarządzania strategią.

1.1. Część analityczno – diagnostyczna strategii.

Do oceny zjawisk społecznych i sporządzenia diagnozy problemów społecznych wykorzystano, w pierwszym etapie prac nad dokumentem, dostępne dane wtórne (zastane).

Analiza danych wtórnych obejmowała:

- w zakresie ogólnej charakterystyki tendencji demograficznych i struktury ludności - informacje Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego,
- w zakresie określenia skali występujących problemów społecznych - dane zgromadzone w sprawozdaniach i informacjach instytucji gminnych oraz materiały publikowane, wchodzące w zakres statystyki publicznej, przede wszystkim sprawozdania i materiały informacyjne właściwych wydziałów Urzędu Gminy Gryfino, Ośrodka Pomocy Społecznej, jak również Powiatowego Urzędu Pracy.

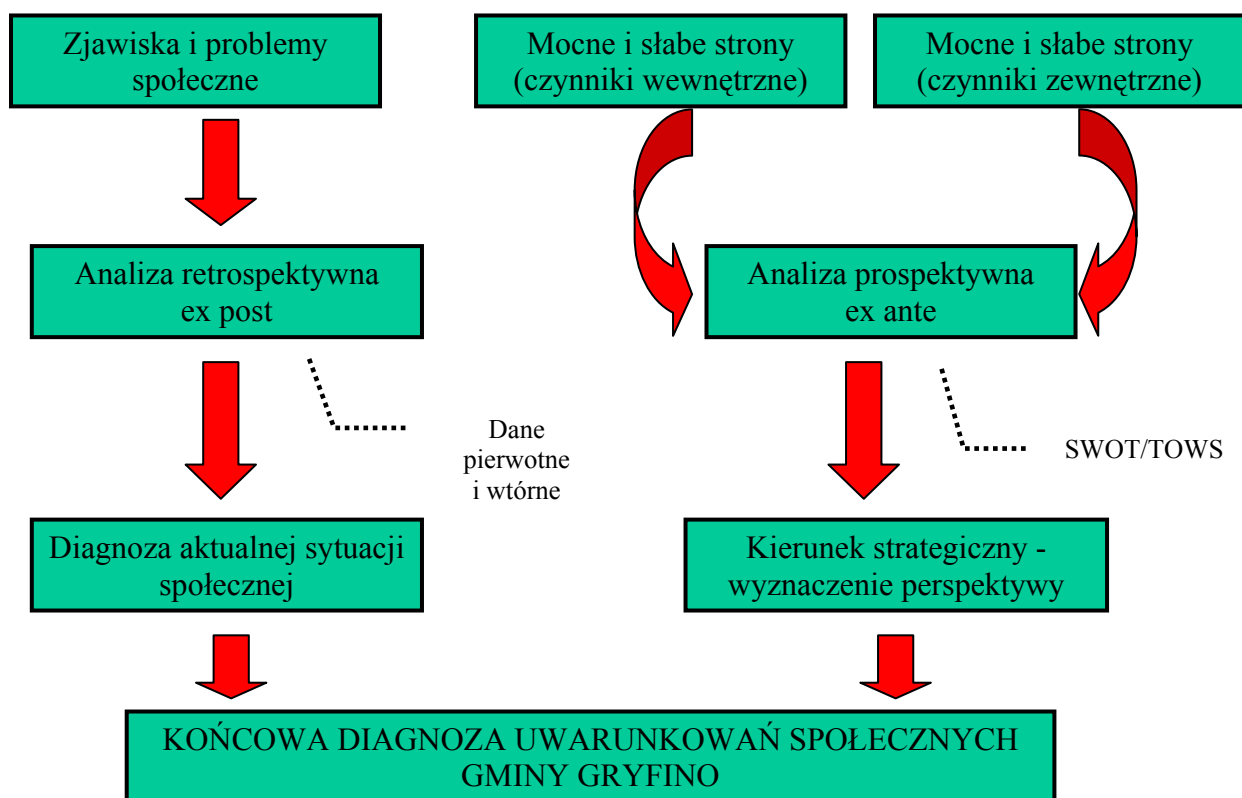
Dane ujęte w sprawozdaniach z działalności ośrodków pomocy społecznej MPiPS 03, posłużyły do zobrazowania wielkości zapotrzebowania na świadczenia pomocy społecznej zgłaszanego przez mieszkańców Gryfina, zakresu tych świadczeń oraz form, w jakich zostały przyznane. Przeprowadzona w tym zakresie analiza danych pozwoliła ocenić:

- jakie deficyty w zaspokojeniu potrzeb socjalnych występują na terenie Gryfina,
- jakiego rodzaju wsparcie świadczą jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- gdzie ogniskują się problemy społeczne, mierzone liczbą osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, w relacji do liczby mieszkańców ogółem (tzw.

poziom interwencji socjalnej),

- jaka jest struktura społeczna świadczeniobiorców,
- jakie kategorie problemów społecznych najczęściej determinują zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,

Analiza danych wtórnych miała charakter wyjściowy i niewątpliwie wymagający pogłębienia, niemniej pozwoliła wskazać, jakie są najistotniejsze obszary problemów społecznych, którymi samorząd lokalny powinien się zająć podczas realizacji strategii. W połączeniu z danymi uzyskanymi bezpośrednio od uczestników warsztatów udało się przedstawić wiarygodny obraz problemów społecznych występujących na terenie Gminy Gryfino. Dla zweryfikowania, dostępnej na podstawie analizy danych wtórnych wiedzy, wykorzystano dane pierwotne, uzyskane na podstawie ankiet przeprowadzonych w trakcie konsultacji społecznych, a także wywiad grupowy zogniskowany (focus), strukturyzujący ostatecznie zjawiska i problemy społeczne. Poniższy schemat przedstawia przyjętą logikę ustaleń, prowadzących ostatecznie do diagnozy uwarunkowań społecznych Gminy Gryfino.

Rys.1 Schemat diagnozy uwarunkowań społecznych Gminy Gryfino
źródło: opracowanie własne

Analizując informacje o zapotrzebowaniu na świadczenia społeczne, zwrócono uwagę na kryteria określone w ustawie o pomocy społecznej, jako uprawniające do otrzymania wsparcia, to jest:

- kryteria podmiotowe: ustawa wskazuje na osobę lub rodzinę, która wymaga pomocy społecznej z uwagi na to, że nie jest w stanie zaspokoić potrzeb własnym staraniem i za pomocą własnych możliwości i uprawnień,
- kryteria dochodowe: wskazują na deficyty materialne oceniane kwotowo, w przeliczeniu na osobę samotnie gospodarującą lub na osobę w rodzinie.

Przyjęto, że liczba osób, które są uprawnione do świadczeń z pomocy społecznej wskazuje niewątpliwie na:

- skalę ubóstwa materialnego, które dotyka społeczność lokalną – obecnie kryterium dochodowe kwalifikujące do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej wynosi dla osoby samotnie gospodarujące 477 zł a dla członka rodziny 351 zł., zatem jeśli ktoś spełnia to kryterium należy przyjąć, iż jest osobą ubogą,
- poziom aktywności społecznej, jeżeli bowiem świadczenie jest przyznane, to oznacza, że własna aktywność odbiorcy pomocy jest niewystarczająca, aby mógł on sobie samodzielnie zapewnić warunki do socjalnej egzystencji.

Poszukując informacji o aktualnej skali zapotrzebowania na świadczenia pomocy społecznej, w statystyce sporządzanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryfinie można znaleźć informacje o przyczynach przyznawanego wsparcia. Z analizy danych uzyskanych na podstawie sprawozdania z działalności OPS, można uzyskać wiedzę o powodach korzystania ze świadczeń.

Dla znalezienia właściwych wniosków przeprowadzono analizę operacyjną przy użyciu metody Pareto-Lorenza (często spotykaną pod nazwą analizy ABC). Przekładając jej rozumienie na analizowaną sytuację, można w uproszczeniu przyjąć, że ok. 20% zjawisk warunkujących problemy społeczne dotyczy ok. 80% osób korzystających z pomocy społecznej. Jako istotną cechę problemów społecznych w Gryfinie, przyjęto liczbę osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej i odniesiono ją do zjawisk warunkujących przyznanie tej pomocy. Poszczególne kategorie przyczyn powstawania problemów zakwalifikowano odpowiednio do trzech poziomów znaczenia, A-bardzo ważny, B – przeciętnie ważny, C – nieistotny.

Do przedstawienia sytuacji gryfińskiego rynku pracy wykorzystano sprawozdania MPiPS 01 dotyczące bezrobocia rejestrowanego, a także Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) prowadzone przez GUS. Poszczególne części analizy gminnego rynku pracy odnoszą się do istotnych dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obszarów problemowych. Przedstawione zostały w nich dane dotyczące rynku pracy: zatrudnienia i struktury bezrobocia rejestrowanego.

Istotnym elementem weryfikacji wszystkich danych wtórnych, była możliwość sięgnięcia po informacje ze źródeł pierwotnych, wykorzystując wiedzę uczestników konsultacji społecznych. Ważne było także ustalenie, jakie jest powszechne postrzeganie zjawisk i procesów społecznych. Oczywistym jest, że każdy uczestnik warsztatów posiadał wiedzę z zakresu swojej działalności, natomiast pozostałe zjawiska mógł ocenić tylko na podstawie subiektywnych przekonań. Należy jednak stwierdzić, że w dużym zakresie analiza danych wtórnych i pierwotnych wskazywała na te same wnioski identyfikujące problemy społeczne. Potwierdzono tym samym, że przy właściwym doborze zespołu eksperckiego, ma on porównywalną wiedzę do tej uzyskanej w procesie analizy danych wtórnych i pogłębionych społecznych badań terenowych. Korzystanie z tych dwóch źródeł informacji umożliwia postawienie bardziej przekonującej diagnozy uwarunkowań społecznych samorządu.

Spotkanie z uczestnikami warsztatów rozpoczęło wywiadem grupowym zogniskowanym nt. określenia kluczowych dla Gryfina problemów społecznych.

Tabela 1

Obszary problemowe przyjęte wstępnie dla Strategii

LP	Obszar problemowy	Możliwy, wstępnie określony kierunek działań
1	Profilaktyka społeczna i zdrowotna	Organizacja działań poprawiających kondycję zdrowotną mieszkańców, propagujące zdrowy styl życia, wykrywanie zagrożeń zdrowotnych
2	Bezrobocie (osoby bezrobotne, bierne zawodowo)	Promocja zatrudnienia (usługi, poradnictwo, pożyczki i poręczenia, promocja indywidualnej aktywności)
3	Niepełnosprawność	Warunki życia osób niepełnosprawnych, ograniczenia w życiu społecznym i zawodowym, infrastruktura wspierająca osoby niepełnosprawne na terenie Gryfina
4	Bariery w dostępie do rynku pracy	Rozwój infrastruktury polityki społecznej, żłobków, przedszkoli, wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektonicznych itp.
5	Wykluczenie społeczne	Integracja społeczna – rozwój form tzw. ekonomii społecznej
6	Dysfunkcje rodziny	Interwencja kryzysowa, praca socjalna, profilaktyka społeczna
7	Zaniedbanie wychowawcze dzieci, występujące w niektórych środowiskach	System wsparcia środowiskowego, profilaktyka społeczna,
8	Problemy osób w podeszłym wieku	System pomocy środowiskowej, przeciwdziałanie instytucjonalizacji pomocy
9	Lokalna aktywność społeczna	Subsydiarność i pomocniczość w realizacji zadań Gminy

źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Wstępnie wskazane zostały następujące obszary problemowe oraz przypisane im możliwe kierunki działań w ramach realizacji Strategii. Następnie, podczas moderowanej dyskusji, problemy zostały uszczegółowione i ustrukturyzowane

Wymienione na wstępie obszary problemowe, były hipotezą w początkowym etapie prac nad strategią, podlegającą dalszej weryfikacji. Wyjściowe założenia (opisane obszary problemowe) zostały przedstawione na początku konsultacji społecznych i po weryfikacji mogły zostać: potwierdzone, zmodyfikowane, uzupełnione o nowe zakresy ustalone podczas konsultacji społecznych, lub wyeliminowane.

W ramach konsultacji społecznych przeprowadzono ankietę, opracowaną przy wykorzystaniu metody „kafeteria półotwarta”. Zawarte w niej pytania umożliwiły weryfikację danych wtórnych w opiniach ekspertów. Niektórzy uczestnicy badania pozostawili część pytań bez odpowiedzi, zawsze jednak przy obliczaniu procentów traktowano pełną liczbę respondentów danego pytania za sto procent. Do ułożenia pytań i proponowanych odpowiedzi wykorzystano wnioski uzyskane z analizy danych wtórnych, zostawiając możliwość ankietowanym poszerzenia kafeterii o odpowiedzi na pytania półotwarte.

Następnym etapem pracy nad strategią było przeprowadzenie analizy strategicznej przy wykorzystaniu metody SWOT/TOWS. Metoda ta polega na sporządzeniu listy czynników, w tym wewnętrznych, charakterystycznych dla lokalnego systemu polityki społecznej, tj.: mocnych i słabych stron, oraz zewnętrznych, obrazujących wpływ otoczenia tj.: szans i zagrożeń. Po sformułowaniu list czynników, uczestnicy przyznawali im znaczenie w trzech kategoriach: znacząca (np. szansa), przeciętnie znacząca i nieistotna. Ostateczną listę czynników ustalono dla wyborów w kategorii „znaczące”, wybory w kategorii „przeciętnie znaczące” wyeliminowano jako neutralne, natomiast w przypadku przyznania kategorii „nieistotne” dokonano przeciwnego przekwalifikowania np. z mocnej strony na słabą.

Następnie, porównanie zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami pozwoliło określić tzw. „przewagę strategiczną”, tj. generalne, strategiczne podejście do rozwiązywania problemów społecznych, przyjęte przy dalszych pracach nad postanowieniami strategii. Dokonany w ten sposób wybór głównego kierunku strategicznego rozpatrzono w czterech możliwych zakresach:

- strategii dynamicznej polegającej na wykorzystaniu szans w celu wzmocnienia zidentyfikowanych mocnych stron,
- strategii konkurencyjnej polegającej na wykorzystaniu szans do redukcji słabych stron,
- strategii konserwatywnej tj. wykorzystania mocnych stron w celu ograniczenia zagrożeń,
- strategii redukcji: likwidacji i ograniczenia.

1.2. Część projekcyjna strategii

Po zdiagnozowaniu problemów społecznych oraz głównego kierunku ich rozwiązywania, uczestnicy konsultacji społecznych określili misję polityki społecznej dla Gminy Gryfino. Misja ta wyznacza strategii generalny kierunek dążenia samorządu w rozwiązywaniu problemów społecznych, stanowi główną oś działań programowych w lokalnej polityce społecznej.

Po określeniu misji, zostały wskazane cele strategiczne, operacyjne oraz projekty i programy realizacyjne strategii. Zgodnie z zasadami tworzenia dokumentów strategicznych przyjęto, że zostaną one ułożone hierarchicznie: najpierw cele strategiczne (docelowe osiągnięcia strategii), następnie cele operacyjne (mieralne i skonkretyzowane kierunki) i ostatecznie projekty i programy realizacyjne.

Cele strategiczne dla Gminy Gryfino opracowano poprzez dekompozycję przyjętej wcześniej misji. W efekcie, Zespół Ekspertów pracujący nad Strategią ustalił trzy cele strategiczne, sformułowane w kategoriach osiągnięć, które samorząd Gryfina powinien uzyskać do 2020 roku.

Zespół ekspertów, po sformułowaniu celów, przystąpił do ich rozwinięcia, określając na dalszym etapie prac cele operacyjne. O ile cele strategiczne są określeniem pożądanego stanu, jaki ma być uzyskany poprzez realizację działań strategii i mają pewien poziom ogólności, o tyle cele operacyjne konkretyzują w sposób wykonawczy realizację strategii, wskazując jej kierunek. Cele operacyjne są wyznaczone zgodnie z zasadą SMART (tj. konkretne, mierzalne, akceptowane, realne, określone w czasie). Osiąganie celów operacyjnych (wykonawczych) odbywać się będzie poprzez wykonanie programów i projektów realizacyjnych.

Zgodnie z sugestią Zespołu Ekspertów uczestniczących w konsultacjach społecznych, cele operacyjne skategoryzowano w czterech obszarach priorytetowych:

- Obszarze A: Integracja środowiskowa osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- Obszarze B: Profilaktyka Zdrowotna,
- Obszarze C: Przeciwdziałanie uzależnieniom,
- Obszarze D: Pomoc społeczna i polityka prorodzinna.

Podział na obszary priorytetowe stanowi także o pewnej ciągłości polityki społecznej w Gryfinie i uwzględnieniu wcześniejszych kierunków przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2004-2008.

1.3. Część wykonawcza strategii.

Ostatnia część strategii - wykonawcza, opisuje:

- sposób zarządzania strategią, w tym sposób realizacji poszczególnych celów operacyjnych,
- narzędzia monitoringu realizacji strategii tzn. wskaźniki monitoringowe,
- sposób i źródła finansowania zadań przyjętych w Strategii.

Do prowadzenia obserwacji osiągnięcia zaplanowanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przydatne mogą być wskaźniki monitoringowe:

- rezultatu: analizowane w okresach półrocznych (narastająco i za okres). Za rezultaty uważa się bezpośrednie efekty przedsięwzięć zrealizowanych w ramach strategii np. liczba osób korzystających z pomocy społecznej, które usamodzielniały się ekonomicznie;
- oddziaływania: analizowane w okresach rocznych. Uznaje się za nie wskaźniki obrazujące pożądane zmiany w otoczeniu, będące pośrednim wynikiem realizacji strategii np. mniejsza liczba osób korzystających w Gminie z pomocy społecznej, niższy wskaźnik bezrobocia.

Wskaźniki monitoringu określono dla poszczególnych celów operacyjnych strategii.

2. Analiza sytuacji społecznej Gminy Gryfino na podstawie wtórnych (istniejących) źródeł informacji

2.1. Stan, struktura ludności, czynniki demograficzne i przestrzenne

Miasto i Gmina Gryfino jest jedną ze 114 gmin woj. zachodniopomorskiego i jedną z 9 gmin Powiatu Gryfińskiego. Jak wynika z danych zamieszczonych w tabeli 1, Gryfino pod względem liczby ludności należy do znaczących liczebnie samorządów w powiecie – 38% wszystkich mieszkańców powiatu. Pod względem struktury płci w Gryfino przeważają kobiety, które stanowią 50,9 mieszkańców Gminy.

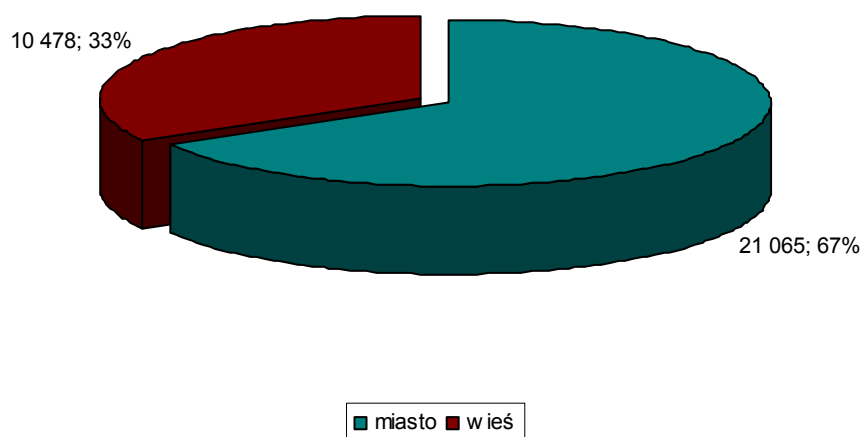
Tabela 2

Ludność Gryfina wg płci, wg faktycznego miejsca pobytu i stanu na koniec 2008 r.

Ludność	Miasto i Gmina Gryfino	Powiat Gryfiński	% udział mieszkańców gminy w liczbie mieszk. powiatu
ogółem	31 543	83 093	38,0%
mężczyźni	15 476	41 159	37,6%
kobiety	16 067	41 934	38,3%

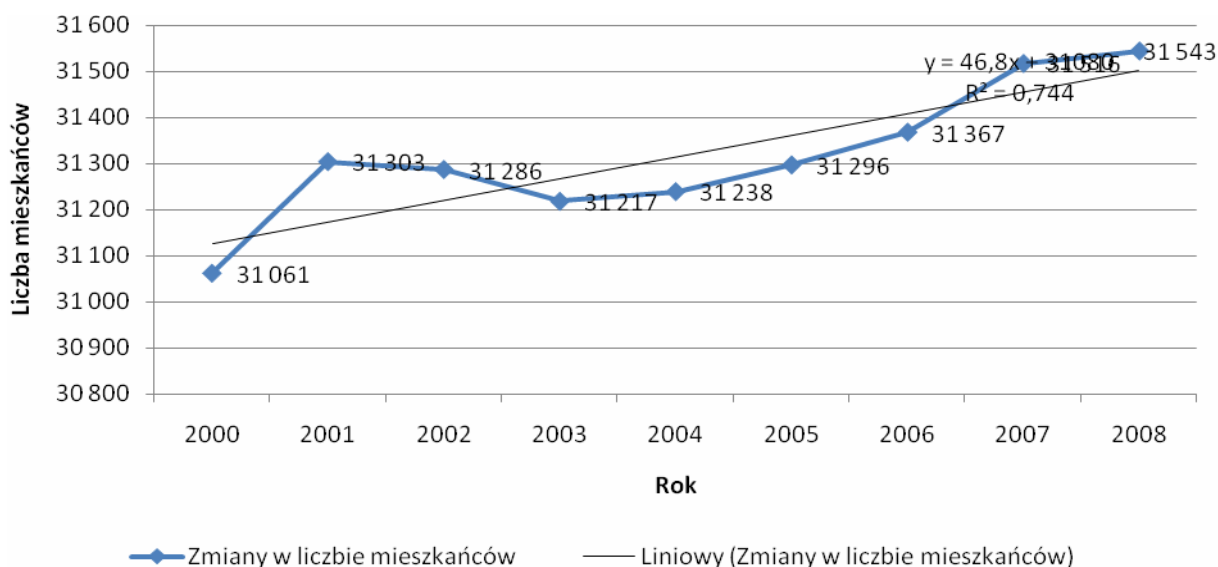
źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Rysunek 2 przedstawia przestrzenny rozkład zamieszkania mieszkańców Gminy Gryfino - w części wiejskiej Gminy mieszka 33% mieszkańców, a w mieście znacząca większość - 67%

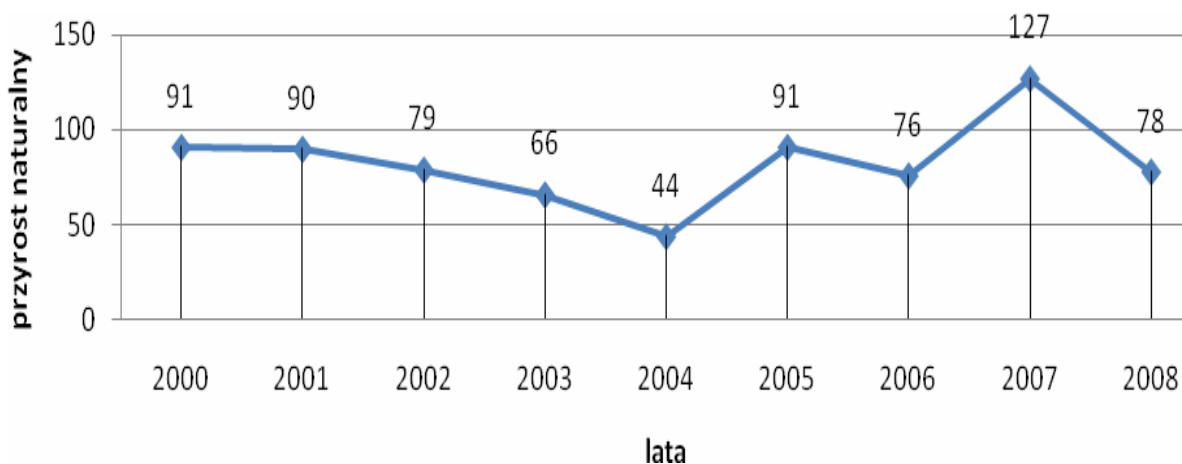
Rys.2 Podział przestrzenny mieszkańców Gryfina ze względu na miejsce zamieszkania: miasto i wieś
źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Analizując retrospektywnie, tj w okresie od roku 2000 do 2008, dane GUS o liczbie mieszkańców Gryfina wg ich miejsca faktycznego pobytu, począwszy od 2000 r. widoczny jest systematyczny, choć nieregularny, wzrost liczby mieszkańców (rysunek 3).

Rys.3 Zmiany w liczbie ludności Gryfina w latach 2000-2008
 źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Rysunek 3 wskazuje na dodatnie nachylenie krzywej, obrazującej liniową dynamikę wzrostu populacji ludności Gryfina w kolejnych latach. Na podstawie wyznaczonego trendu można prognozować dalszy wzrost netto w następnych okresach (latach) o ok. 47 osób rocznie. Całkowita zmiana liczby mieszkańców, w porównaniu lat 2000 i 2008 r. to wzrost o 1,6%.

Rys.4 Przyrost naturalny netto w Gryfinie w latach 2000-2007
 źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Na podstawie wykresu na rysunku 4 można stwierdzić stały, dodatni przyrost naturalny netto w Gryfinie. Pozytywnie pod względem czynników demograficznych Gmina Gryfino przedstawia się na tle województwa zachodniopomorskiego, lecz w mniejszym stopniu niż powiatu gryfińskiego.

Tabela 3

Dane o przyroście naturalnym, porównanie Gminy Gryfino do powiatu gryfińskiego i województwa zachodniopomorskiego, wg stanu na koniec 2008 r.

Przyrost naturalny (kategoria)	Miasto i Gmina Gryfino	Powiat Gryfiński	Województwo zachodniopomorskie
<i>Przyrost naturalny netto</i>			
ogółem	78	237	1 291
mężczyźni	49	106	- 17
kobiety	29	131	1 308
<i>Wskaźnik przyrostu naturalnego (na każdy 1000 mieszkańców)</i>			
osoby	2,5	2,8	0,8

źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Pozytywne tendencje demograficzne, o ile utrzymają się w dłuższym okresie, będą redukowały ewentualne skutki tzw. obciążenia demograficznego. Dane dot. Gminy Gryfino w tym zakresie za 2008 r., a także nawet wyższe wskaźniki przyrostu naturalnego dla najbliższego otoczenia gminy tj. powiatu gryfińskiego skłaniają do optymistycznych prognoz społecznych na najbliższe lata. Należy zauważyć, że wskaźniki demograficzne dla Gminy Gryfino i jej sąsiedztwa są znacząco wyższe niż dla województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 4

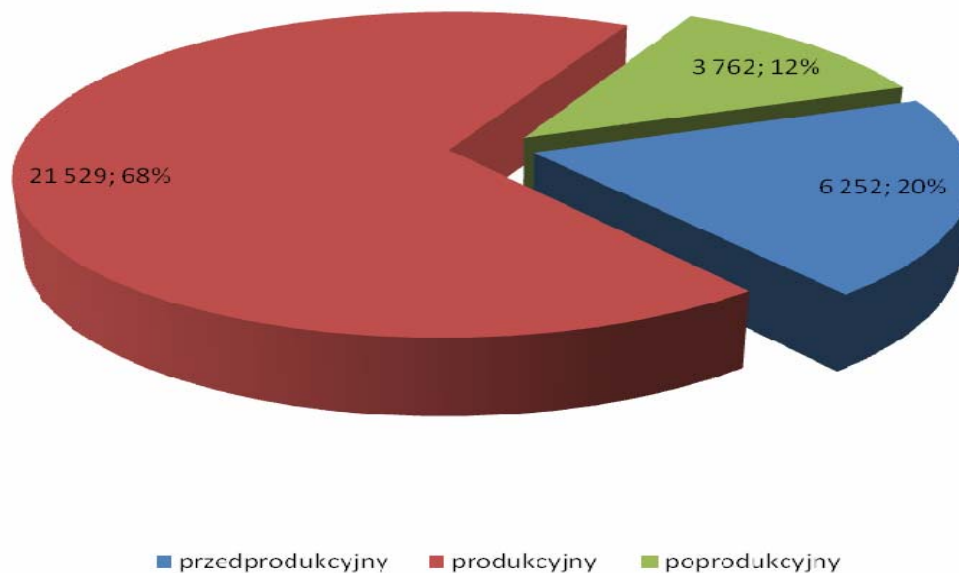
Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy Gryfino za 2008 r.

Wyszczególnienie	Miasto i Gmina Gryfino	Powiat Gryfiński	Województwo zachodniopomorskie
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	46,5	51,3	51,7
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	17,5	19,7	22,2

źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

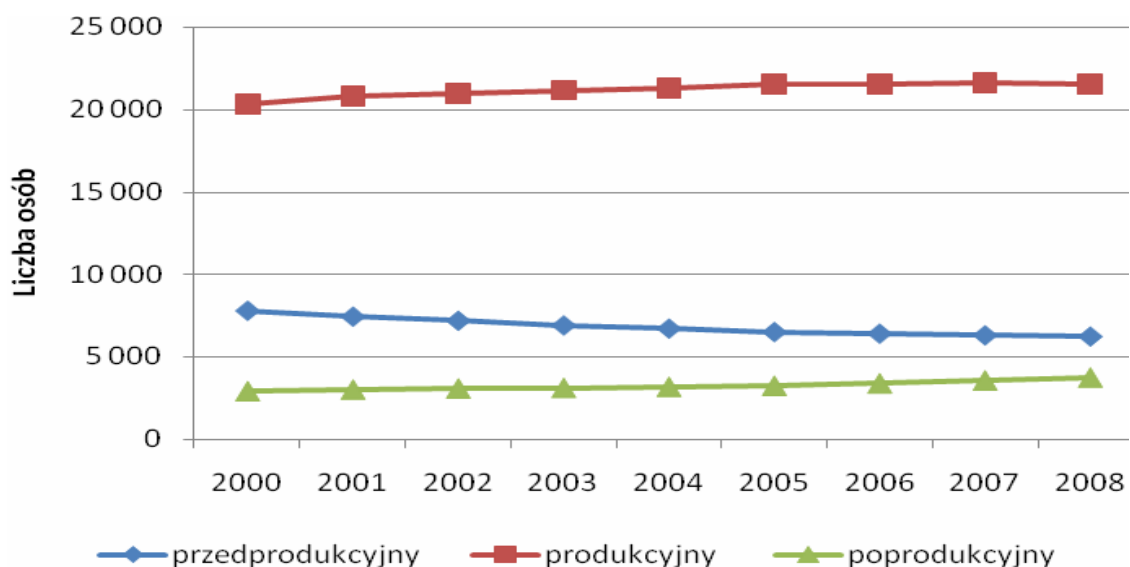
Podobnie jak w przypadku wskaźników przyrostu naturalnego, Gmina Gryfino wypada korzystnie przy ocenie tzw. wskaźników obciążenia demograficznego. Przytoczone w tabeli 4 wskaźniki obciążenia demograficznego należy interpretować, że są tym bardziej niekorzystne, im są wyższe. W szczególności dotyczy to drugiego z wymienionych wskaźników, informującego o obciążeniu wiekiem poprodukcyjnym wieku produkcyjnego. Porównując obciążenie demograficzne Gminy Gryfino z otoczeniem (tabela 4), można zauważyć, że

posiada ona znacząco większy potencjał produktywności zawodowej mieszkańców niż województwo zachodniopomorskie.

Rys.5 Struktura wiekowa mieszkańców Gryfina wg. kategorii wieku produktywności zawodowej w 2008 r.
źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

W strukturze produktywności wiekowej Gryfina dominują osoby w wieku produkcyjnym – 68% mieszkańców gminy, natomiast osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 20%, a poprodukcyjnym tylko 12% ogółu mieszkańców.

Rys.6 Struktura produktywności wiekowej mieszkańców Gryfina w latach 2000-2008
źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

Porównanie danych produktywności wiekowej dla Gminy Gryfino w dłuższym okresie, wskazuje na stosunkowo stabilną „zastępowalność pokoleniową”. Świadczą o tym, po pierwsze: niemal pozioma, szczególnie w ostatnich kilku latach, linia wieku produkcyjnego, a po drugie: przebiegające równolegle i w pewnym oddaleniu od siebie krzywe oznaczone kolorami: zielonym (wiek poprodukcyjny) oraz kolorem niebieskim (wiek przedprodukcyjny). Zagrożeniem dla stabilności obciążenia demograficznego mogłoby być przecięcie się zielonej i niebieskiej linii na rysunku 6, co by oznaczało znaczące obniżenie wieku produktywności zawodowej i relatywnie wysoki wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Obserwując jednakże tendencje demograficzne i zmiany struktury wiekowej mieszkańców Gryfina, nie należy się spodziewać w najbliższych latach takiej sytuacji.

2.2. Pomoc społeczna

W oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryfinie, można ustalić wielkość udzielanej pomocy społecznej oraz przyczyny powodujące trudną sytuację społeczną osób i rodzin. Jak wskazują informacje OPS w Gryfinie, łącznie 1.869 osób korzystało w 2008 r. z pomocy społecznej. Liczbę tą należy uznać za bardzo niską, bowiem w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców Gryfina osoby te stanowią zaledwie 5,9% (w większości gmin województwa zachodniopomorskiego wskaźnik ten kształtuje się w przedziale od 9 do 15%).

Tabela 5

Liczba osób w rodzinach korzystających w 2007 i 2008 roku z pomocy społecznej w Gryfinie

Wyszczególnienie	2007 rok	2008 rok	Dynamika %
	1	2	3 = 2:1
Ogólna liczba osób w rodzinach objętych pomocą ośrodka (bez względu na rodzaj, źródło finansowania i formę), w tym :	2 235	1 869	84%
- Liczba osób w rodzinach objętych pomocą finansową i w naturze w ramach zadań własnych Gminy	2 145	1 798	84%
- Liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	2 208	1 808	81%

źródło: OPS w Gryfinie, sprawozdanie MPiPS 03 za 2007 i 2008 r.

Tabela 5 przedstawia charakterystykę rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gryfinie (i osób w tych rodzinach), w kolejnych dwóch latach. Jak wynika z przedstawionych danych, ogólna liczba korzystających z pomocy maleje na przestrzeni lat 2007-2008 - aż o 16%. Podobnie bardzo pozytywnie trzeba interpretować znacząco niższą liczbę osób korzystających ze świadczeń materialnych finansowanych przez gminę (głównie zasiłków

okresowych i celowych) – spadek rok do roku o 16%. Trzeci wiersz tabeli 4 może świadczyć, że duża skuteczność w usamodzielnianiu ekonomicznym osób korzystających z pomocy społecznej jest zasługą skutecznej pracy socjalnej prowadzonej przez OPS – większość osób korzystających z pomocy materialnej jest także objętych wsparciem niematerialnym, zmierzającym do ich usamodzielnienia.

Pozytywnie o poprawie kondycji materialnej gryfińskich rodzin może świadczyć zmniejszające się zapotrzebowanie na stypendia socjalne wypłacane uczniom szkół w formie pomocy materialnej.

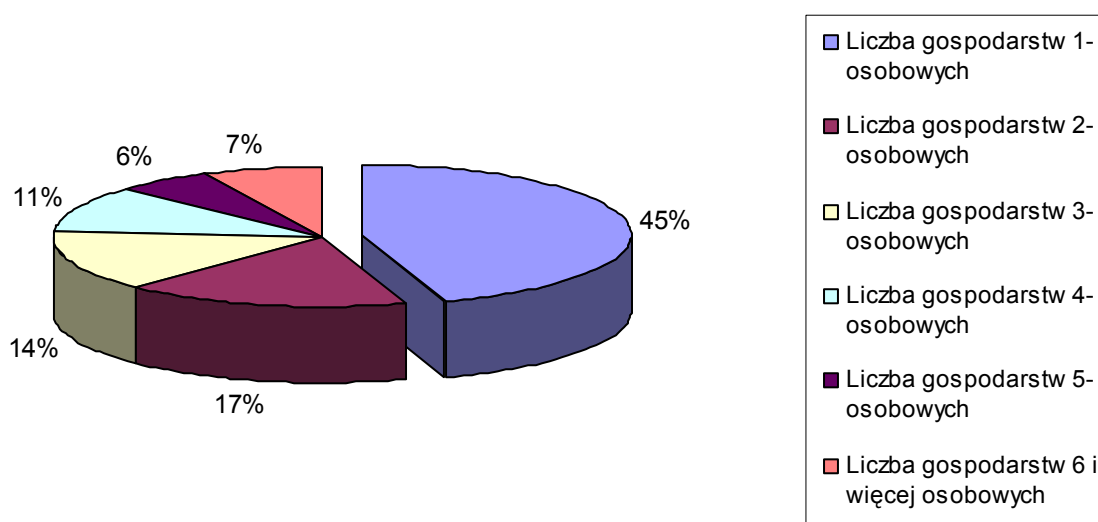
Tabela 6

Stypendia socjalne dla uczniów gryfińskich szkół wypłacane w latach 2006-2009

Wyszczególnienie	Rok szkolny		
	2006/2007	2007/2008	2008/2009
liczba wniosków o stypendia	808	607	527
Rozpatrzone pozytywne	764	583	482
Rozpatrzone negatywne	44	24	45

źródło: UMiG w Gryfinie

Jak wynika z informacji Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryfinie, ze świadczeń korzystają w przeważającej części gospodarstwa domowe jednoosobowe, określane w obowiązującej nomenklaturze prawnej, jako osoby samotnie gospodarujące (rysunek 7). W populacji osób korzystających z pomocy, zdecydowaną większość, tj. 45% stanowią gospodarstwa jednoosobowe. Z porównania danych w sprawozdaniu MPiPS 01 można uzyskać także bardziej szczegółową informację, że większość w tej grupie, bo ok. 54% to samotni emeryci i renciści.

Rys.7 Struktura gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w Gryfinie w 2008 r.

źródło: OPS w Gryfinie, sprawozdanie MPiPS 03 za 2008 r.

Analizę pomocy społecznej można pogłębić oceną powodów jej przyznawania. Dane dotyczące przyczyn, dla których część mieszkańców Gryfina nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb samodzielnie, mogą świadczyć o istnieniu niekorzystnych zjawisk społecznych, a niektóre z nich mogą dotyczyć stosunkowo dużej liczby osób i rodzin.

Do analizy wykorzystana została metoda oceny istotności (analiza Pareto-Lorenza) pozwalająca określić zjawiska w trzech grupach: bardzo istotnych (kat.A), przeciętnie istotnych (kat.B) i nieistotnych (kat. C). Do przyczyn powodujących łącznie 70% (kat. A) zapotrzebowania na pomoc społeczną należą: **ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie**. Do drugiej kategorii, ocenianej pod względem istotności jako średnią, można zaliczyć tylko jedną przyczynę tj. **bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego**. Pozostałe czynniki (kat.C) występują na tyle rzadko, że należy uznać ich wpływ na zapotrzebowanie na pomoc społeczną, jako marginalny (tabela 7).

Tabela 7

Analiza przyczyn udzielanej pomocy społecznej Gryfinie w 2008 r.,
z wykorzystaniem analizy operacyjnej Pareto-Lorenza

Kategoria	Miasto i Gmina Gryfino			Istotność przyczyn - kategoria	
	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinie	% udział w populacji	Skumulowana wartość % cechy	Istotność kategoria
Ubóstwo	502	1300	26,3%	26%	A
Niepełnosprawność	475	1111	22,5%	49%	
Bezrobocie	319	1039	21,0%	70%	
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	201	817	16,5%	86%	B
Potrzeba ochrony macierzyństwa	51	256	5,2%	92%	C
Długotrwała choroba	84	204	4,1%	96%	
Alkoholizm	80	155	3,1%	99%	
Bezdomność	28	30	0,6%	99%	
Trudności życiowe po opuszczeniu zakładu karnego	11	19	0,4%	100%	
Narkomania	2	8	0,2%	100%	
OGÓLEM	1753	4939	100%	100%	

źródło: OPS w Gryfinie, sprawozdanie MPiPS 03 za 2008 r.

Problemy socjalne osób i rodzin, obsługiwane i rozwiązywane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryfinie, przekładają się na wydatki realizowane przez budżet samorządu. Największe i najbardziej mierzalne wydatki stanowią oczywiście świadczenia pieniężne z pomocy społecznej wypłacane w postaci zasiłków. Ośrodek Pomocy Społecznej przyznaje te świadczenia w ramach realizacji zadań własnych (np. zasiłki okresowe, zasiłki celowe i stałe). W Gryfinie, na przestrzeni roku 2008, z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych i rozmaitych świadczeń materialnych skorzystało łącznie 1869 osób (2235 osób w 2007 r.).

Wydatki na realizację powyższych świadczeń osiągnęły w 2008 r. poziom 2.275.456,00 zł. (w 2007 r. kwota: 2.182.606,00 zł.) obejmując :

- w ramach zadań zleconych kwotę – 975.132,00 zł. – dla 383 osób (435 osób w 2007 r.),
- w ramach zadań własnych kwotę – 1.300.324,00 zł. – dla 1486 osób (1800 osób w 2007r.).

2.3. Bezrobocie rejestrowane

O sytuacji społeczno-gospodarczej i ekonomicznych warunkach życia w Gminie Gryfino, świadczy niewątpliwe skala bezrobocia rejestrowanego i jego cechy. Analiza w tym zakresie, sporządzona do potrzeb niniejszej strategii, obejmuje: wielkość wskaźnika bezrobocia (relacja liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym), nominalne wielkości bezrobocia rejestrowanego, a także jego strukturę i dynamikę.

Tabela 8

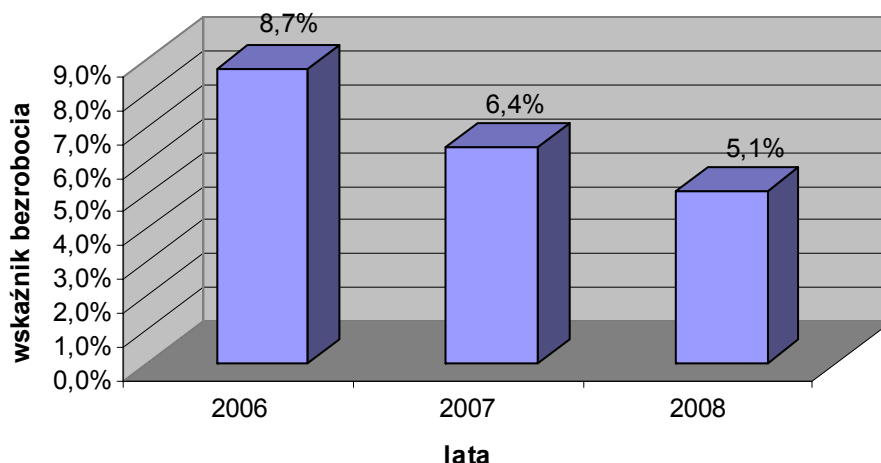
Bezrobocie rejestrowane w Gryfinie w latach 2006-2008 r.

Wyszczególnienie	Bezrobocie w kolejnych latach		
	2006	2007	2008
Ogółem	1861	1381	1109
Kobiety	1189	956	717
Mężczyźni	672	425	392

źródło: Wojewódzki Urząd Pracy, Wydział Informacji i Analiz, sprawozdanie MPiPS 01

Jak wynika z danych zamieszczonych w tabeli 8, bezrobocie w Gryfinie przedstawione w ujęciu nominalnym (liczbowym) systematycznie maleje w kolejnych latach. Spadek liczby osób bezrobotnych śmiało można określić, jako bardzo znaczący – w omawianym okresie lat 2006-2007 wyniósł on aż 60% (r/r).

W strukturze gryfińskiego bezrobocia bardzo widoczne, i niewątpliwie niekorzystne, jest bezrobocie kobiet – stanowią one zdecydowaną większość osób bez zatrudnienia gdyż ok. 65% ogółu bezrobotnych.

Rys.8 Dynamika bezrobocia rejestrowanego w Gryfinie – wskaźniki bezrobocia w latach 2006-2008
 źródło: Wojewódzki Urząd Pracy, Wydział Informacji i Analiz, sprawozdanie MPiPS 01

Ogólnie dobrą sytuację gryfińskiego rynku pracy potwierdza realne ujęcie bezrobocia rejestrowanego, przedstawiające wskaźniki bezrobocia w Gminie Gryfino w latach 2006-2008. Poziom bezrobocia w grupie osób w wieku produkcyjnym wyraźnie spada w kolejnych latach i na koniec 2008 r. wynosi zaledwie 5,1% (rysunek 8).

Jednakże niski, ogólny poziom bezrobocia rejestrowanego nie świadczy jeszcze, że nie jest ono problemem społecznym. Mogą bowiem wystąpić niekorzystne cechy charakteryzujące wewnątrznie strukturę tego zjawiska, takie jak: długotrwałość, brak kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych, uwarunkowania wiekowe i inne.

Tabela 9

Struktura bezrobocia rejestrowanego w Gryfinie w 2008 r. wg grup wiekowych

Miasto i Gmina Gryfino	W I E K W L A T A C H				
	18 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 i więcej
	Liczba osób bezrobotnych				
Liczba osób bezrobotnych	238	379	172	236	84
w % do ogółu	21,5%	34,2%	15,5%	21,3%	7,6%

źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, *Bezrobocie w województwie zachodniopomorskim w 2008 r.* (raport), Szczecin, marzec 2009 oraz obliczenia własne

Wśród liczby bezrobotnych, w podziale wg grup wiekowych, dominują osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata, stanowią 34,2 % ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryfinie.

Tabela 10

Struktura bezrobocia rejestrowanego w Gryfinie w 2008 r. wg wykształcenia

Miasto i Gmina Gryfino	WYKSZTAŁCENIE				
	wyższe	polic,śr.zaw.	śr.ogólnok.	zasad. zaw.	gimn.i poniżej
	Liczba osób bezrobotnych				
Liczba osób bezrobotnych	102	212	167	306	322
w % do ogółu	9,2%	19,1%	15,1%	27,6%	29,0%

źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, *Bezrobocie w województwie zachodniopomorskim w 2008 r.* (raport), Szczecin, marzec 2009 oraz obliczenia własne

Pod względem wykształcenia (tabela 10), najliczniejszą grupę stanowią osoby najslabiej wykształcone tzn. takie, które zakończyły edukację na poziomie gimnazjum bądź podstawowym (29,0%), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (27,6%).

Dane zamieszczone w tabeli 11 mogą świadczyć, że na terenie Gminy Gryfino nie występuje bezrobocie długotrwałe. Wniosek taki można postawić w oparciu o dwa argumenty:

- bezrobotni długotrwałe (powyżej 12 miesięcy) stanowią w Gryfinie zaledwie 28,5% ogółu, co jak na gminę miejsko-wiejską nie jest nadmiernie wysokim poziomem bezrobocia,
- znaczącą liczebnie grupę osób bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy do 3 miesięcy, co może świadczyć o dużej płynności lokalnego bezrobocia i skutecznemu oddziaływaniu aktywizującemu na osoby bezrobotne przez Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie.

Tabela 11

Struktura bezrobocia rejestrowanego w Gryfinie w 2008 r. wg czasu pozostawania bez pracy

Miasto i Gmina Gryfino	WG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W MIESIĄCACH				
	do 1	1 do 3	3 do 6	6 do 12	pow. 12
	Liczba osób bezrobotnych				
Liczba osób bezrobotnych	146	259	211	177	316
w % do ogółu	13,2%	23,4%	19,0%	16,0%	28,5%

źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, *Bezrobocie w województwie zachodniopomorskim w 2008 r.* (raport), Szczecin, marzec 2009 oraz obliczenia własne

Nie jest dużym zaskoczeniem wyraźna zależność pomiędzy doświadczeniem zawodowym a bezrobociem rejestrowanym w Gryfinie (tabela 12). Największą grupę osób bezrobotnych – 46,6% stanowiły w 2008 r. osoby „wchodzące na rynek pracy” tj. osoby bez stażu zawodowego, lub z niewielkim stażem – do 1 roku.

Tabela 12

Struktura bezrobocia rejestrowanego w Gryfinie w 2008 r. wg okresu dotychczasowego zatrudnienia

	WG STAŻU PRACY W LATACH					
	do 1	1 do 5	5 do 10	10 do 120	10 do 120	pow. 30
Miasto i Gmina Gryfinie	Liczba osób bezrobotnych					
Liczba osób bezrobotnych	517	227	102	149	95	19
w % do ogółu	46,6%	20,5%	9,2%	13,4%	8,6%	1,7%

źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, *Bezrobocie w województwie zachodniopomorskim w 2008 r.* (raport), Szczecin, marzec 2009 oraz obliczenia własne

2.4. Osoby niepełnosprawne

Problem niepełnosprawności na terenie Gminy Gryfino trudno jest jednoznacznie ocenić z uwagi na:

- niejednolite orzecznictwo: istnieją różne organy orzekające o niepełnosprawności, i wydające orzeczenia do różnych celów np. emerytalno-rentowych, korzystania z ulg i uprawnień, świadczeń resortowych itp. W związku z tym trudno jest jednoznacznie i z całą pewnością określić liczbę osób niepełnosprawnych (nie ma jednego rejestru uwzględniającego wszystkie rodzaje orzeczeń);
- informacje statystyczne dotyczące osób niepełnosprawnych zbierane są na poziomie powiatowym (na tym poziomie można też ustalić stopień aktywności np. zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych);
- samorząd gminy nie jest wymieniony jako główny realizator zadań na rzecz osób niepełnosprawnych wymienionych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W zakresie polityki społecznej, Gmina na rzecz osób niepełnosprawnych realizuje podstawowe zadania, np. pomocy społecznej osobom, które ze względu na niepełnosprawność się do takich zadań kwalifikują oraz świadczy usługi środowiskowe.

W zakresie skali problemu niepełnosprawności w Gminie Gryfino posłużono się zatem danymi statystycznymi ze spisu powszechnego ludności przeprowadzonego w 2002 r. Dane te przedstawia tabela 13, wg wartości ogółem i w podziale na kobiety i mężczyzn.

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 13 w Gminie Gryfino ok. 12% mieszkańców to mieszkańcy niepełnosprawni. W tej populacji przeważają kobiety, zarówno w ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych, jak i w odniesieniu do liczby mieszkańców tej samej płci.

Tabela 13

Liczba osób niepełnosprawnych w Gminie Gryfino wg. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności przeprowadzonego w 2002 r.

Wyszczególnienie	Niepełnosprawni w Gminie Gryfino	
	w ujęciu liczbowym	% do liczby mieszk. gminy
Ogółem	3 731	11,9%
Mężczyźni	1 782	11,5%
Kobiety	1 949	12,3%

źródło: GUS

Tabela 14 wskazuje na liczbę osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie (potwierdzone prawnie) oraz osoby nie posiadające orzeczenia (tylko biologiczne)

Tabela 14

Liczba osób niepełnosprawnych w Gminie Gryfino wg. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności przeprowadzonego w 2002 r., w podziale na posiadających lub nie orzeczenia właściwych organów

Wyszczególnienie	Niepełnosprawni w Gminie Gryfino	
	w ujęciu liczbowym	% do ogółu os. niepełn.
Ogółem	3 731	
Potwierdzone prawnie	3 133	84%
Nie potwierdzone prawnie	598	16%

źródło: GUS

Wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie, na koniec 2008 r. na koniec 2008 było zarejestrowanych 131 osób niepełnosprawnych ze statusem bezrobotnego, a zatem ok. 12 % ogółu bezrobotnych. Należy wziąć jednak pod uwagę, że liczba ta nie oddaje rzeczywistego poziomu faktycznego bezrobocia w tej grupie osób. Wg różnych ocen blisko ponad 70% osób niepełnosprawnych utrzymuje się z niezarobkowych źródeł utrzymania. Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie ustalił, że województwo zachodniopomorskie ma jeden z najniższych wskaźników zatrudnienia osób niepełnosprawnych – w 2006 r. wynosił on zaledwie 8,3%.

3. Analiza sytuacji społecznej Gminy Gryfino na podstawie danych pozyskanych (pierwotnych) – podsumowanie ankiety

W trakcie konsultacji społecznych poświęconych opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino zostało przeprowadzone badanie ankietowe, mające na celu ustalenie zakresu aktualnych problemów społecznych występujących w samorządzie oraz postrzegania pewnych zjawisk mających charakter problemów społecznych.

Respondentom w Gryfinie – 21 osobom uczestniczącym w konsultacjach, zadano 14 pytań, zgrupowanych w dwóch obszarach badawczych: rynku pracy oraz sytuacji warunków życia i sytuacji społecznej rodzin.

Obszar badawczy pierwszy: ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy

Pytanie 1: Jak oceniają Państwo aktualną sytuację na lokalnym rynku pracy?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowiedź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
Raczej zła	48%	10
Średnia	29%	6
Zła	14%	3
Bardzo zła	10%	2
Raczej dobra	0%	0
dobra	0%	0
Suma:	100%	21

Pewnym zaskoczeniem jest duża liczba odpowiedzi określających sytuację na rynku pracy jako raczej złą, średnią lub nawet złą albo bardzo złą. Takie wyniki oznaczają, że ankietowani w zdecydowanej większości uważają sytuację lokalnego rynku pracy za trudną, pomimo, że wcześniej przytoczone dane statystyczne zdecydowanie tego nie potwierdzają.

Pytanie 2: Czy sytuacja na lokalnym rynku pracy w Państwa opinii obecnie jest gorsza czy lepsza niż rok temu?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowieź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
Raczej gorsza	38%	8
Taka sama	38%	8
Zdecydowanie gorsza	14%	3
Raczej lepsza	10%	2
Zdecydowanie lepsza	0%	0
Suma:	100%	21

Konsekwentnie, jak w poprzednim pytaniu, 35% respondentów dostrzega pogorszenie sytuacji na lokalnym rynku pracy, a tyle samo uważa, że jest ona taka sama (czyli jak wynika z odpowiedzi na pierwsze pytanie zła).

Pytanie 3: Jak według Państwa, w przeciągu następnych kilku lat zmieni się sytuacja na lokalnym rynku pracy?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowieź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
Raczej pogorszy się	35%	7
Pozostanie taka sama	30%	6
Raczej polepszy się	25%	5
Zdecydowanie polepszy się	10%	2
Zdecydowanie pogorszy się	0%	0
Suma:	100%	20

Pesymistycznie respondenci odnieśli się do pytania 3, uznając (w większości), że w przyszłości sytuacja na gryfińskim rynku pracy raczej pogorszy się lub pozostanie niezmienną. W tym wypadku jednak część ankietowanych widzi możliwość poprawy w perspektywie czasu. W odpowiedziach na następne pytanie, respondenci informują, co ich zdaniem stanowi przyczynę niedomagań rynku pracy i barier w rozwoju zatrudnienia. Większość ankietowanych problemy widzi po stronie trudności pracodawców – głównie w wysokich kosztach pracy i ograniczeń w możliwych inwestycjach. Dodatkowo respondenci, w zgłoszonych samodzielnie odpowiedziach (w części otwartej pytania) widzą trudności decyzyjne przy rozwiązywaniu problemów rynku pracy, oraz uwarunkowania lokalne braku współpracy partnerskiej w sprawach zatrudnienia.

Pytanie 4 Jakie są wg. Państwa główne przyczyny problemów na rynku pracy?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowieź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
Wysokie koszty zatrudnienia pracowników	21%	15
Brak inwestycji	20%	14
Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej	13%	9
Niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy	11%	8
Zła sytuacja finansowa przedsiębiorstw	10%	7
Niska jakość usług instytucji związanych z rynkiem pracy	8%	6
Niskie wydatki państwa na wsparcie dla zatrudnienia	7%	5
Niskie kwalifikacje pracowników	7%	5
Brak nowych technologii w przedsiębiorstwach	0%	0
Problem decyzyjny – brak myślenia perspektywicznego		1
Partykularne podejście do problemów rynku pracy w samorządach – brak współpracy		1
Suma:	100%	71

Pytanie 5 Jaka działalność podejmowana na poziomie gminy najlepiej przyczyniłaby się do spadku bezrobocia i aktywizacji zawodowej?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowieź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
Obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników	17%	12
Okresowe zatrudnienie, finansowane z budżetu państwa	13%	9
Dotowane kredyty, poręczenia dla przedsiębiorców	11%	8
Stáže i praktyki zawodowe	8%	6
Usprawnienie systemu pośrednictwa pracy	7%	5
Programy ułatwiające wejście na rynek pracy absolwentom szkół	7%	5
Szkolenia i doradztwo z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej	7%	5
Prace społecznie użyteczne	7%	5
Obniżenie podatków lokalnych i opłat lokalnych	6%	4
Szkolenia zawodowe dla bezrobotnych	6%	4
Doradztwo zawodowe i pomoc psychologiczna	6%	4
Zatrudnienie socjalne (spółdzielnie socjalne, organizacje pozarządowe realizujące zadania gminy itp)	4%	3
Tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości	3%	2
Suma:	100%	72

Odpowiedzi udzielone na pytanie piąte wskazują, że zdaniem respondentów, do rozwoju zatrudnienia prowadzą głównie ułatwienia dla pracodawców: obniżenie kosztów zatrudniania pracowników oraz lokalne programy polegające na subsydiowaniu pracy. Ciekawe jest natomiast, że odpowiedzi nie koncentrują się na indywidualnych ułatwieniach dla osób bezrobotnych np. w zakresie szkoleń, prac społecznie-użytecznych, doradztwa zawodowego itp. Może to świadczyć, że respondenci dostrzegają stosunkową łatwość w podjęciu zatrudnienia na terenie Gminy Gryfino i postrzegają bezrobocie, nie tylko jako naturalne, ale nawet dobrowolne.

Obszar badawczy drugi: warunki życia i sytuacja społeczna rodzin

Pytanie 6: Jak oceniają Państwo aktualnie warunki życia mieszkańców (osób i rodzin) w Państwa Gminie?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowiedź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
Raczej dobre	52%	11
Raczej złe	38%	8
Złe	10%	2
Bardzo Złe	0%	0
Dobre	0%	0
Bardzo dobre	0%	0
Suma:	100%	21

Pesymistyczne oceny dotyczące rynku pracy, są w znaczącym stopniu kontynuowane w bloku pytań dotyczących społecznych warunków życia osób i rodzin. I chociaż na pytanie szóste większość respondentów (52%) odpowiada, że warunki życia w Gminie Gryfino są raczej dobre, to już w kolejnych pytaniach udzielane są zdecydowanie pesymistyczne odpowiedzi. Zdaniem bowiem większości pytanym warunki życia, w stosunku do roku poprzedniego, pogorszyły się lub pozostały niezmiennione. Podobna jest ocena perspektyw poprawy tych warunków – większość respondentów uważa, że się nie zmienią lub raczej pogorszą.

Pytanie 7: Czy warunki życia mieszkańców (osób i rodzin) w gminie pogorszyły w stosunku do poprzedniego roku?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowieź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
Raczej pogorszyły się	43%	9
Pozostały niezmienione	38%	8
Raczej polepszyły się	14%	3
Zdecydowanie pogorszyły się	5%	1
Zdecydowanie polepszyły się	0%	0
Suma:	100%	21

Pytanie 8: Jak wg. Państwa w przeciągu następnych kilku lat zmienią się warunki życia mieszkańców gminy?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowieź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
Pozostaną takie same	38%	8
Raczej pogorszy się	29%	6
Raczej polepszy się	29%	6
Zdecydowanie pogorszy się	5%	1
Zdecydowanie polepszy się	0%	0
Suma:	100%	21

W odpowiedziach dotyczących przyczyn problemów społecznych mieszkańców i ich rodzin, respondenci w dużej mierze potwierdzają dane wtórne: większość uważa, że głównym powodem niepowodzeń jest niezaradność życiowa. Ta odpowiedź koresponduje z wcześniejszymi, dotyczącymi rynku pracy i świadczy o stosunkowo konserwatywnym podejściu do spraw społecznych przy ankietowanych. Mogą o tym świadczyć także samodzielne odpowiedzi udzielone w części otwartej, w której uczestnicy badania stwierdzili, jako przyczyny problemów społecznych: dziedziczenie negatywnych postaw w rodzinie przez następne pokolenia oraz brak systemowych rozwiązań dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Pytanie 9: Jakie są wg. państwa główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców gminy powodujące trudne warunki życia

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowiedź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
niezaradność życiowa	22%	18
bezrobocie	17%	14
alkoholizm	16%	13
bezaradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	12%	10
ubóstwo	7%	6
niepełnosprawność	5%	4
wielodzietność	5%	4
samotne wychowywanie dzieci	5%	4
przemoc w rodzinie	5%	4
długotrwała lub ciężka choroba	1%	1
narkomania	1%	1
bezdomność	0%	0
Samotność	1%	1
Brak systemowych rozwiązań dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	1%	1
Dziedziczona bezradność	1%	1
Suma:	100%	82

Pytanie 10: Jeżeli zdaniem Państwa na terenie gminy występują obszary wykluczenia społecznego to jakich grup społecznych dotyczą?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowiedź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
alkoholików	23%	15
długotrwale bezrobotnych	22%	14
osób niepełnosprawnych	19%	12
bezdomych	13%	8
osób opuszczających placówki opiekuńczo wychowawcze	9%	6
narkomanów	8%	5
osób opuszczających zakłady karne	5%	3
uchodźców	2%	1
Suma:	100%	64

Zdaniem respondentów ankiety, zagrożenie wykluczeniem społecznym w największym stopniu dotyczy: alkoholików, długotrwale bezrobotnych i osób niepełnosprawnych.

Pytanie 11: Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowiedź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
zaniedbania wychowawcze	26%	21
demoralizacja	20%	16
spożywanie alkoholu	20%	16
zaniedbanie socjalne (niedożywienie, higiena itp)	10%	8
narkomania	8%	6
przestępczość	8%	6
trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiek.-wych. i rodzin zastępczych	6%	5
sieroctwo	0%	
Brak pozytywnych wzorców rodziców	1%	1
Brak poczucia perspektyw życiowych	1%	1
Suma:	100%	80

W odniesieniu do społecznych przyczyn problemów dotyczących dzieci i młodzieży, ankietowani w większości uznali, że są nimi zaniedbania wychowawcze, demoralizacja i spożywanie alkoholu. Dodatkowo, w części otwartej ankietowani wyrazili pogląd, że są to także: brak pozytywnych wzorców rodziców i poczucie braku perspektyw życiowych u młodzieży.

W odpowiedzi na pytanie 12 większość respondentów stwierdziła, że samorząd Gminy Gryfino powinien, w celu przezwyciężania problemów społecznych rodzin, przede wszystkim: stworzyć dodatkowe formy opieki nad dzieckiem umożliwiające rodzicom podjęcie pracy i dodatkowe formy pracy w środowisku takie jak ośrodki wsparcia.

Pytanie 12: Jakie działania powinien podjąć samorząd w celu przezwyciężenia problemów społecznych rodzin?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowieź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
stworzyć dodatkowe formy opieki nad dzieckiem umożliwiające rodzicom podjęcie pracy	26%	12
stworzyć dodatkowe formy pracy w środowisku taki jak ośrodki wsparcia	22%	10
ograniczyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej gdyż ich skala utrwala osoby i rodziny w korzystaniu ze świadczeń społecznych	22%	10
stworzyć gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną	15%	7
zwiększyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej	11%	5
zwiększyć działania polegające na świadczeniu pracy socjalnej	4%	2
skutecznie realizować kontrakty	0%	0
nowe miejsca pracy w ramach OPS (doradca prawny, psycholog)	0%	0
Suma:	100%	46

Pytanie 13: Jakie działania powinien podjąć samorząd(y) aby ograniczyć obszary wykluczenia społecznego?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowieź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
zorganizować roboty publiczne	22%	12
wesprzeć organizacje pozarządowe w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do osób wykluczonych społecznie	22%	12
upowszechnić zatrudnienie wspierane	20%	11
uruchomić programy prac społecznie użytecznych	16%	9
otworzyć kluby integracji społecznej	9%	5
otworzyć centrum integracji społecznej	9%	5
przyznać dodatkowe świadczenia z pomocy społecznej	2%	1
Suma:	100%	55

Większość respondentów ankiety uznaje, że obszary wykluczenia społecznego należy ograniczyć poprzez: roboty publiczne, wsparcie organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz osób wykluczonych społecznie, upowszechnić zatrudnienie wspierane.

Na ostatnie pytanie ankiety (14), dotyczące działań wobec dzieci w trudnej sytuacji społecznej, ankietowani uznali za właściwe: stworzyć interdyscyplinarne zespoły ds. wsparcia dziecka i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym, stworzyć dodatkowe rozwiązania w środowisku, uruchomić punkty konsultacyjno – informacyjne dla rodzin dzieci i młodzieży spożywającej alkohol i narkotyki.

Pytanie 14: Jakie działania powinien podjąć samorząd, aby zorganizować pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej?

Rozkład (%) odpowiedzi		
odpowiedź	(%)	liczba odpowiedzi (n)
Suma:	100%	53
stworzyć interdyscyplinarne zespoły ds. wsparcia dziecka i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym	26%	14
stworzyć dodatkowe rozwiązania w środowisku np. pedagog rodzinny, terapeuta, street walker itp	25%	13
uruchomić punkty konsultacyjno – informacyjne dla rodzin w których dzieci i młodzież spożywa alkohol i narkotyki	21%	11
zorganizować dodatkowe placówki wsparcia dziennego	8%	4
wesprzeć organizacje pozarządowe w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży	21%	11

4. Diagnoza uwarunkowań społecznych Gminy Gryfino – podsumowanie konsultacji społecznych

Synteza dokonanych ustaleń, zarówno danych uzyskanych ze źródeł wtórnych, jak i wniosków z konsultacji społecznych, pozwala na ostateczne wyodrębnienie zagadnień problemowych, do których będą nawiązywać ustalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009-2020.

Jak wynika z przeprowadzonych i opisanych w poprzednich rozdziałach analiz, w Gminie Gryfino nie występują problemy społeczne, które w swojej skali oraz poprzez stojące za nimi zagrożenia, mogłyby powodować obawę o stabilność sytuacji społecznej w samorządzie. O bardzo dobrej kondycji społecznej Gminy Gryfino świadczą podstawowe wskaźniki:

- bardzo korzystne uwarunkowania demograficzne: stosunkowo wysoki i stabilny przyrost naturalny netto, niskie obciążenia demograficzne, wysoka zastępowalność pokoleniowa i brak zjawiska powszechnego w wielu społecznościach tzw. starzenia się społeczeństwa,
- bardzo niski poziom bezrobocia – w końcu roku nieznacznie przekraczał on 5%,
- duża tzw. „płynność bezrobocia” a także mobilność zawodowa bezrobotnych, co łącznie przyczynia się niewątpliwie do niskiego bezrobocia długotrwałego,
- bardzo niski poziom interwencji socjalnej, zaledwie 5% mieszkańców Gminy Gryfino korzysta z pomocy społecznej,
- wysoki dochód na mieszkańca – w 2006 r. wynosił 2076.46 zł, i był wyższy od średniej wojewódzkiej o 3,5%, a od średniej w kraju o 18,2%,
- stosunkowo wysoki poziom aktywności społecznej i obywatelskiej, który co prawda niekoniecznie jest oparty na sformalizowanych organizacjach pozarządowych (tych nie ma w Gryfinie zbyt wiele) lecz na oddolnych inicjatywach lokalnych środowisk, czego przykładem mogą być projekty integracji społecznej realizowane w Steklnie, Radziszewie, Daleszewie, Łubnicy, Wełtyniu i wiele innych.

Dostrzegalne są natomiast deficyty niektórych struktur społecznych, które nie pozwalają mówić o całkowicie zrównoważonym rozwoju społecznym Gminy Gryfino, prowadzącym do uzyskania spójności społecznej. Spójność społeczna – odwołując się do definicji podanej przez Radę Europy - to posiadana przez społeczeństwo zdolność zapewnienia dobrobytu

wszystkim swym członkom, minimalizowania rozbieżności między nimi i unikania polaryzacji¹.

W przypadku Gminy Gryfino dostrzegalne są takie właśnie deficyty, które układają się w grupę zagadnień problemowych dla niniejszej Strategii:

1. Problem dotyczący niektórych struktur społecznych i ich ograniczeń w pełnym dostępie do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym (zagrożenia wykluczeniem społecznym) – na podstawie analiz można wskazać trzy takie grupy: kobiety, osoby niepełnosprawne oraz samotne osoby w podeszłym wieku;
2. Problem braku lub niewystarczającej infrastruktury społecznej, szczególnie świadczącej usługi w ramach zadań gminnej polityki społecznej oraz zorganizowanych form środowiskowego wsparcia, rozwiązań systemowych i interdyscyplinarnych,
3. Problem uzależnień, jako negatywne zjawisko będące przyczyną różnych dysfunkcji społecznych.

**(P1) Pierwsza kategoria problemowa:
Wykluczenie społeczne**

Problemy społeczne:

- Wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze dla samotnych osób w podeszłym wieku;
- Niezaradność osób korzystających z pomocy społecznej w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- Bezrobocie kobiet;
- Ograniczenia w dostępie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym,
- Ograniczona infrastruktura ułatwiająca dostęp do rynku pracy osobom wychowującym małe dzieci, w szczególności samotnym matkom

Grupy społeczne:

- osoby w podeszłym wieku,
- osoby niezaradne życiowo i trwale zależne od pomocy społecznej,
- bezrobotne kobiety powracające na rynek pracy,

---

¹ Europejski Komitet Spójności Społecznej, *Zrewidowana strategia spójności społecznej*, Strasburg 2004, s.3.

- osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym utrzymujące się z niezarobkowych źródeł.

**(P2) Druga kategoria problemowa:
Uzależnienia i spożycie substancji psychoaktywnych**

Problemy społeczne:

- Zjawiska szkodliwego spożycia alkoholu i związane z nim problemy rodzinne (rozkład rodziny, dysfunkcje wychowawcze itp.);
- Występujące zjawisko spożycia alkoholu i innych substancji psychoaktywnych wśród nieletnich;
- Przesłpstwa popełniane pod wpływem alkoholu, w tym przestpstwa komunikacyjne.

Grupy społeczne:

- Osoby nadużywające środków psychoaktywnych, osoby uzależnione i ich rodziny.

**(P3) Trzecia kategoria problemowa:
Niewystarczająca infrastruktura polityki społecznej**

Problemy społeczne:

- Niewystarczająca infrastruktura wspierająca osoby starsze i niepełnosprawne,
- Brak zorganizowanych form środowiskowych adresowanych do osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych (ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, mieszkania chronione) itp,
- Brak zespołów interdyscyplinarnych zajmujących się kompleksowo rozwiązywaniem złożonych problemów społecznych, w tym w szczególności rodzin dysfunkcyjnych, interwencji kryzysowej czy też przemocy,
- Brak infrastruktury pozwalającej prowadzić skuteczne programy reintegracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (kluby integracji społecznej, centra integracji społecznej, spółdzielnie socjalne itp)

Grupy społeczne:

- Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

5. Analiza strategiczna SWOT/TOWS

Zespół pracujący nad opracowaniem Strategii określił podczas konsultacji społecznych:

- czynniki wewnętrzne: mocne i słabe strony Gminy Gryfino w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- czynniki zewnętrzne: szanse i zagrożenia w otoczeniu Gminy Gryfino, ułatwiające lub utrudniające realizację lokalnej polityki społecznej.

MOCNE STRONY

1. Istniejące organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się skutecznie rozwiązywaniem problemów społecznych
2. Powiatowy charakter Gryfina – możliwość współpracy z instytucjami powiatowymi na rzecz wspólnego rozwiązywania problemów społecznych
3. Przygotowana do pracy z osobami uzależnionymi kadra specjalistów
4. Aktywnie działająca Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie profilaktyki i redukcji szkód wynikających z uzależnień
5. Programy przeciwdziałania uzależnieniom w tym przeciwdziałania narkomanii i alkoholizmowi.
6. Współpraca z powiatowymi strukturami pomocy społecznej na rzecz rozwiązywania problemów społecznych
7. Aktywna społeczność miasta i wiejskiej części gminy wyrażająca się gotowością uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej
8. Wyspecjalizowana i stabilna kadra pracowników pomocy społecznej
9. Programy pracy socjalnej prowadzone w OPS
10. Współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży, zarówno publicznych (szkół, instytucji oświatowych, sądu, kuratorów rodzinnych) jak i niepublicznych (pozarządowych).
11. Skuteczne zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego m.in. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych (funkcjonowanie świetlic szkolnych, środowiskowych i socjoterapeutycznych).
12. Możliwości aktywizacji osób w niekorzystnej sytuacji społecznej
13. Dobra współpraca z publicznymi służbami zatrudnienia w aktywizacji osób bezrobotnych (PUP)

14. Gmina organizuje prace społecznie użyteczne dla bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej
15. Osoby pobierające świadczenia z pomocy społecznej podpisują kontrakty socjalne
16. Dostępność informacji o formach świadczonej pomocy społecznej
17. Dostępność usług opiekuńczych świadczonych przez pomoc społeczną
18. Dostępność domów pomocy społecznej
19. Gmina jest przyjazna osobom niepełnosprawnym, dysponuje ofertą podnoszącą jakość życia tym osobom.
20. Pomoc społeczna w wystarczającym stopniu zaspokaja niezbędne potrzeby socjalne rodzin i osób będących w trudnej sytuacji materialnej (zasiłki, pomoc rzeczowa)

SŁABE STRONY

1. Niewystarczająca dostępność mieszkań socjalnych i brak mieszkań chronionych na terenie Gminy
2. Niewystarczająca baza lecznictwa odwykowego
3. Przeciążenie pracowników socjalnych liczbą i trudnością zadań nad dużą liczbą środowisk,
4. Niewystarczająca oferta wsparcia dla rodzin w kryzysie, szczególnie w wiejskiej części gminy
5. Niewystarczająca dostępność do pomocy psychologiczno-pedagogicznej
6. Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia
7. Brak infrastruktury reintegracji społecznej (KIS, CIS, Spółdzielnie socjalne itp.)
8. Brak infrastruktury środowiskowego wsparcia dla osób w podeszłym wieku, sprzyjających ich aktywności (ośrodki wsparcia, uniwersytet trzeciego wieku itp.)

SZANSE

1. Rozwój nowoczesnych form indywidualnej pomocy społecznej (kontrakt socjalny, indywidualne programy)
2. Skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych
3. Stabilna, podnosząca swoje kompetencje kadra pracowników pomocy społecznej

4. Systemowe programy pracy socjalnej z rodziną, w której występują problemy społeczne.
5. Ścisła współpraca z instytucjami powiatowymi i innymi instytucjami (sądem, kuratorami rodzinnymi, policją itp.)
6. Rozwój nowoczesnych form profilaktyki i rehabilitacji, także w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom
7. Aktywizacja zawodowa osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji społecznej (zagrożonych wykluczeniem społecznym) rozwój nowoczesnych form zatrudnienia socjalnego
8. Programy wsparcia osób w podeszłym wieku – tworzenie rozwiązań środowiskowych
9. Upowszechnienie aktywnych postaw społecznych wśród osób starszych
10. Rozwój sektora pozarządowego i inicjatyw obywatelskich – powierzanie zadań publicznych do realizacji organizacjom pozarządowym
11. Wzrost społecznej akceptacji i rozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych,
12. Zwiększone nakłady finansowe gminy na programy rozwiązywania problemów społecznych
13. Dostępność środków zewnętrznych, szczególnie UE na rozwiązywanie problemów społecznych gminy
14. Inwestycje w rozwój infrastruktury polityki społecznej na terenach wiejskich

ZAGROŻENIA

1. Zjawisko wyuczzonej niezaradności wśród osób korzystających z pomocy społecznej
2. Zjawisko wypalenia zawodowego dotyczące kadre pomocy społecznej
3. Rozpad więzi społecznych w społeczności lokalnej (zjawisko alienacji i obojętności)
4. Zagrożenia dysfunkcją rodziny: uzależnienia, zjawisko rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie i ubóstwo
5. Zjawiska demoralizacji i niedostosowania społecznego młodzieży
6. Emigracja zarobkowa osób wykwalifikowanych zawodowo

Metoda analizy strategicznej SWOT/TOWS jest porównaniem wzajemnego wpływu poszczególnych czynników i wyznaczenie jednego, generalnego kierunku strategicznego. W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009-2020 ustalono **kierunek dynamiczny** (maxi-maxi), polegający na wykorzystaniu szans w otoczeniu i wzmocnieniu czynników zidentyfikowanych, jako mocne strony systemu pomocy

społecznej. Jest to niewątpliwie kierunek rozwojowy, odchodzący od tradycyjnego myślenia o polityce społecznej, jako działaniach opieki socjalnej, a nastawiony na rozwój usług wspierających. Odpowiednie porównanie w tym zakresie zawiera tabela 15.

Tabela 15

Realizacja przyjętego kierunku strategii dynamicznej

Mocne strony Gryfina w rozwiązywaniu problemów społecznych	Wykorzystanie szans w celu „wzmocnienia” silnych stron
<ul style="list-style-type: none"> - Istniejące organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się skutecznie rozwiązywaniem problemów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój sektora pozarządowego i inicjatyw obywatelskich – powierzanie zadań publicznych do realizacji organizacjom pozarządowym
<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowy charakter Gryfina – możliwość współpracy z instytucjami powiatowymi na rzecz wspólnego rozwiązywania problemów społecznych - Współpraca z powiatowymi strukturami pomocy społecznej na rzecz rozwiązywania problemów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> - Ścisła współpraca z instytucjami powiatowymi i innymi instytucjami (sądem, kuratorami rodzinnymi, policją itp.)
<ul style="list-style-type: none"> - Przygotowana do pracy z osobami uzależnionymi kadra specjalistów - Aktywnie działająca Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie profilaktyki i redukcji szkód wynikających z uzależnień - Programy przeciwdziałania uzależnieniom w tym przeciwdziałania narkomanii i alkoholizmowi 	<ul style="list-style-type: none"> - Skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych - Rozwój nowoczesnych form profilaktyki i rehabilitacji, także w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom
<ul style="list-style-type: none"> - Aktywna społeczność wiejskiej części gminy wyrażająca się gotowością uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój sektora pozarządowego i inicjatyw obywatelskich – powierzanie zadań publicznych do realizacji organizacjom pozarządowym - Inwestycje w rozwój infrastruktury polityki społecznej na terenach wiejskich
<ul style="list-style-type: none"> - Wyspecjalizowana i stabilna kadra pracowników pomocy społecznej - Programy pracy socjalnej prowadzone w OPS 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój nowoczesnych form indywidualnej pomocy społecznej (kontrakt socjalny, indywidualne programy) - Stabilna, podnosząca swoje kompetencje kadra pracowników pomocy społecznej - Systemowe programy pracy socjalnej z rodziną, w której występują problemy społeczne
<ul style="list-style-type: none"> - Współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży, zarówno publicznych (szkół, instytucji oświatowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - Systemowe programy pracy socjalnej z rodziną, w której występują problemy społeczne.

<p>sądu, kuratorów rodzinnych) jak i niepublicznych (pozarządowych).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skuteczne zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego m.in. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych (funkcjonowanie świetlic szkolnych, środowiskowych i socjoterapeutycznych). 	<ul style="list-style-type: none"> - Ścisła współpraca z instytucjami powiatowymi i innymi instytucjami (sądem, kuratorami rodzinnymi, policją itp.)
<ul style="list-style-type: none"> - Gmina organizuje prace społecznie użyteczne dla bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej - Osoby pobierające świadczenia z pomocy społecznej podpisują kontrakty socjalne - Możliwości aktywizacji osób w niekorzystnej sytuacji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja zawodowa osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji społecznej (zagrożonych wykluczeniem społecznym) rozwój nowoczesnych form zatrudnienia socjalnego
<ul style="list-style-type: none"> - Dostępność usług opiekuńczych świadczonych przez pomoc społeczną - Dostępność domów pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - Programy wsparcia osób w podeszłym wieku – tworzenie rozwiązań środowiskowych - Upowszechnienie aktywnych postaw społecznych wśród osób starszych
<ul style="list-style-type: none"> - Pomoc społeczna w wystarczającym stopniu zaspokaja niezbędne potrzeby socjalne rodzin i osób będących w trudnej sytuacji materialnej (zasiłki, pomoc rzeczowa) 	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększone nakłady finansowe gminy na programy rozwiązywania problemów społecznych - Dostępność środków zewnętrznych, szczególnie UE na rozwiązywanie problemów społecznych gminy

źródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji społecznych

6. Misja i cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino

6.1. Misja i cele strategiczne

Przeprowadzone konsultacje społeczne pozwoliły sformułować misję dla polityki społecznej Gminy Gryfino.

Gmina Gryfino prowadzi zintegrowaną politykę społeczno-gospodarczą, otwartą na potrzeby wszystkich mieszkańców lokalnej społeczności.

Stwarza warunki dla rozwoju indywidualnego, aktywności, integracji społecznej, stabilizacji życiowej rodzin i równości w dostępie do dóbr społecznych.

Gmina Gryfino prowadzi politykę społeczną opartą na otwartym dialogu z zainteresowanymi środowiskami, partnerskim podejściu do inicjatyw, a także tolerancji i poszanowaniu wszelkiej odmienności poglądów.

Z analizy i podsumowań zgromadzonego materiału wyłoniły się trzy cele strategiczne - wskazano je w prowadzonych warsztatowo konsultacjach, z zamiarem osiągnięcia ich w Gryfinie do roku 2020:

Cel nr 1: Integracja społeczna osób i środowisk oraz powszechny dostęp do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym

Cel nr 2: Lokalna aktywność społeczna i obywatelska

Cel nr 3: Sprawna i efektywna infrastruktura polityki społecznej

Osiągnięcie celów strategicznych, będzie możliwe dzięki realizacji celów operacyjnych, które zostały wyznaczone zgodnie z zasadą SMART i odpowiadają na konkretne, wskazane wcześniej w diagnozie obszary problemowe (P1-3). Cele operacyjne wpisano w cztery obszary priorytetowe (A-D)

Tabela 16a

Cele operacyjne przypisane strategicznym, odpowiadające na wskazane obszary problemowe w ramach priorytetu A – integracja środowiskowa osób niepełnosprawnych

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zidentyfikowany obszar problemowy
Obszar priorytetowy A: Integracja środowiskowa osób niepełnosprawnych		
1. Integracja społeczna osób i środowisk oraz powszechny dostęp do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym	1.1. Likwidacja barier ograniczających niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym	(P1)
	1.2. Promocja aktywności osób niepełnosprawnych w zorganizowanych formach aktywności na terenie Gryfina	(P1)
2. Lokalna aktywność społeczna i obywatelska	2.1. Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi w realizacji programów wspierających osoby niepełnosprawne	(P1)
3. Sprawna i efektywna infrastruktura społeczna	3.1. Stwarzanie warunków do uczestnictwa niepełnosprawnych w grupach wsparcia	(P1) (P3)
	3.2. Utworzenie dziennego ośrodka wsparcia dla osób niepełnosprawnych z dostępem do terapii i rehabilitacji	(P3)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tabela 16b

Cele operacyjne przypisane strategicznym, odpowiadające na wskazane obszary problemowe w ramach priorytetu B – profilaktyka zdrowotna

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zidentyfikowany obszar problemowy
Obszar priorytetowy B: Profilaktyka zdrowotna		
1. Integracja społeczna osób i środowisk oraz powszechny dostęp do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym	1.3. Zwiększenie aktywności fizycznej społeczności lokalnej	(P1) (P2)
	1.4. Promocja zdrowia psychicznego i organizacji psychiatrii środowiskowej	(P1)
2. Lokalna aktywność społeczna i obywatelska	2.2. Społeczna edukacja zdrowotna, wspieranie lokalnych inicjatyw prozdrowotnych	(P1) (P2)
3. Sprawna i efektywna infrastruktura społeczna	3.3. Współpraca organizacyjna z zakładami opieki zdrowotnej wykonującymi zadania podstawowej opieki zdrowotnej	(P3)
	3.4. Sprawny system pomocy doraźnej w sytuacjach kryzysowych (związanych z zagrożeniem zdrowia i życia)	(P3)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tabela 16c

Cele operacyjne przypisane strategicznym, odpowiadające na wskazane obszary problemowe w ramach priorytetu C – przeciwdziałanie uzależnieniom

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zidentyfikowany obszar problemowy
Obszar priorytetowy C: Przeciwdziałanie uzależnieniom		
1. Integracja społeczna osób i środowisk oraz powszechny dostęp do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym	1.5. Przewrócenie zdolności pełnienia ról społecznych i zawodowych osobom uzależnionym po zakończeniu leczenia	(P1) (P2)
	1.6. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz oddziaływanie terapeutyczno-korekcyjne wobec sprawców przemocy	(P1) (P2)
2. Lokalna aktywność społeczna i obywatelska	2.3. Promocja inicjatyw społecznych na rzecz trzeźwości, ograniczenia spożycia alkoholu i redukcji szkód związanych ze spożyciem alkoholu i innych środków psychoaktywnych	(P1) (P2)
3. Sprawna i efektywna infrastruktura społeczna	3.5. Utworzenie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Gryfinie	(P2) (P3)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Cele operacyjne przypisane strategicznym, odpowiadające na wskazane obszary problemowe w ramach priorytetu D – pomoc społeczna i polityka prorodzinna

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zidentyfikowany obszar problemowy
Obszar priorytetowy D: Pomoc społeczna i polityka prorodzinna		
1. Integracja społeczna osób i środowisk oraz powszechny dostęp do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym	1.7. Środowiskowe wsparcie dzieci i młodzieży	(P1) (P2)
	1.8 Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach Centrum Aktywności Lokalnej (CAL) utworzonego przy OPS w Gryfinie	(P1) (P2)
2. Lokalna aktywność społeczna i obywatelska	2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i powierzenie im realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej	(P1)
3. Sprawna i efektywna infrastruktura społeczna	3.6. Podnoszenie kwalifikacji kadry realizującej zadania polityki społecznej	(P3)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

6.2. Projekty i programy realizacyjne

Zgodnie z przyjętą metodyką opracowania niniejszej Strategii, cele operacyjne będą osiąganymi poprzez programy i projekty realizacyjne. W konsultacjach społecznych przyjęto, że programem są te z wymienionych w strategii przedsięwzięć, które mogą zostać podzielone na kilka odrębnych, samodzielnych działań (projektów), mających jednak wspólną oś programową. Dobrym przykładem może być obowiązkowy dla każdej gminy Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uchwalany corocznie przez Radę Miejską w Gryfinie. Program ten, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, musi zostać uwzględniony w Strategii. W Gminie Gryfino, Gminny Program Profilaktyki przewiduje szereg działań (projektów) takich jak np. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w OPS w Gryfinie, współpracę w zakresie terapii i leczenia z poradnią odwykową itp.

Lista projektów i programów ma charakter otwarty, umieszczono na niej propozycje projektów nowych oraz takie, które funkcjonowały od dawna, jako obligatoryjne roczne programy gminy, tyle że dotąd nie były ujmowane w ramach wspólnej perspektywy rozwiązywania problemów społecznych. W ich wypadku, jako obligatoryjne roczne programy mają one charakter tematów stałych, corocznie odnawialnych. Lista ta, w ramach aktualizowania strategii powinna być stale weryfikowana.

Część projektów i programów realizacyjnych można wskazać, jako obowiązkowe dla każdego samorządu gminnego – zadania z zakresu polityki społecznej są w nich bowiem wykonywane na podstawie przepisów szczególnych, jak np. ustawa o pomocy społecznej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w dożywianiu” itp. Pozostałe programy i projekty można traktować jako fakultatywne, tzn. Gmina Gryfino samodzielnie podejmie decyzję czy, i ewentualnie w jakim czasie rozpocznie ich realizację. Proponowana lista projektów fakultatywnych stanowi otwarty katalog, sporządzony na podstawie wniosków z przeprowadzonych konsultacji społecznych i będący wyjściowymi propozycjami na początkowy okres wdrażania strategii. Katalog ten może zostać w każdym czasie rozszerzony przez odpowiednie struktury zarządzające wdrażaniem Strategii.

Opisy proponowanych szesnastu programów i projektów stanowią ich syntetyczną charakterystykę, a ewentualne rozwinięcie powinno odpowiadać wymogom wytycznych lub przepisów regulujących np. nabór konkursowy, do którego w przyszłości byłyby one zgłaszane przez Gminę Gryfino.

6.2.1 Programy i projekty realizacyjne, które zgodnie z obowiązującymi przepisami są dla samorządu Gminy Gryfino obligatoryjne

Tabela 17

Zestawienie proponowanych programów i projektów realizacyjnych (obligatoryjnych)

NR projektu	Nazwa projektu	Krótki opis	Realizowany/e cel/e operacyjny/e
1	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<p>Program odnosi się do zadań gminy wskazanych w ustawie z dnia 26 października 1982 r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z ustawą jednostki samorządu terytorialnego, w tym Gmina, są zobowiązane do podejmowania działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, - udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, - prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych; - wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych; - podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego; - wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej <p>W zakresie działań programu mogą być realizowane m.in. następujące zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych 	<p>1.5. Przewrócenie zdolności pełnienia ról społecznych i zawodowych osobom uzależnionym po zakończeniu leczenia</p> <p>2.2. Społeczna edukacja zdrowotna, wspieranie lokalnych inicjatyw prozdrowotnych</p> <p>2.3. Promocja inicjatyw społecznych na rzecz trzeźwości, ograniczenia spożycia alkoholu i redukcji szkód związanych ze spożyciem alkoholu i innych środków psychoaktywnych</p>

		<p>i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych o socjoterapeutycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie leczenia odwykowego, terapii, punkty konsultacyjne, szkolenia kadry; - Finansowanie usług ambulatorium dla nietrzeźwych; - Organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży; - Pomoc psychologiczna, specjalistyczne poradnictwo, seminaria; - Profilaktyka uzależnień i promocja zachowań abstynenckich; - Organizacja wypoczynku letniego (feryjnego) połączonego z profilaktyką; - Wspieranie działalności Klubów Abstynenta i punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu, nadużywających alkoholu oraz ich rodzin; - Programy profilaktyki oraz szkolenia kadry; <p>W konkretnych działaniach podejmowanych w ramach Programu na terenie Gminy Gryfino przewidziano m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Punkt Konsultacyjno-Informacyjny przy OPS w Gryfinie z funkcją edukacyjną, informacyjną i interwencyjną oraz Pełnomocnikiem Burmistrza Gryfina ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Współpracę instytucjonalną z Poradnią Odwykową i innymi podmiotami i organizacjami działającymi na terenie Gryfina. <p>Program, zgodnie z obowiązującymi przepisami o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jest uchwalany, co roku przez Radę Miejską w Gryfinie.</p>	
--	--	---	--

2	Gminny system Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	<p>Gminny System Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie powinien zapewniać Gminie możliwość realizacji zadań własnych, wynikających z przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym zwłaszcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowę gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy, – utworzenie ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy, – współdziałanie z Powiatem Gryfińskim w zakresie realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej, – budowanie lokalnej koalicji osób, służb, instytucji i organizacji w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – przygotowanie kadr do pracy terapeutycznej i socjalnej z rodziną dotkniętą przemocą. 	<p>1.6. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz oddziaływanie terapeutyczno-korekcyjne wobec sprawców przemocy 2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i powierzenie im realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej 3.4. Sprawny system pomocy doraźnej w sytuacjach kryzysowych (związanych z zagrożeniem zdrowia i życia)</p>
3	Lokalny system wsparcia dziecka i rodziny	<p>Projekt Systemu przewiduje stworzenie, w ramach działań środowiskowych na rzecz rodziny:</p> <ul style="list-style-type: none"> – warunków pomocy rodzinom niezaradnym wychowawczo i życiowo, w przezwyciężeniu trudności życiowych, – warunków pomocy dzieciom zaniedbanym wychowawczo i niedostosowanym społecznie, – programu wsparcia dla rodzin zagrożonych patologią. Po dokonaniu wstępnego wyboru rodzin oraz przeprowadzeniu pogłębionej diagnozy opracowany zostanie projekt socjalny dla każdej rodziny. Działania podejmowane w ramach Systemu, w dużej mierze opierać się będą o kontrakt socjalny i projekt socjalny. Działania będą zindywidualizowane i dostosowane do potrzeb występujących w danej rodzinie. – udzielenie pomocy wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych i innych placówek powracających do Gryfina, 	<p>1.7. Środowiskowe wsparcie dzieci i młodzieży 2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i powierzenie im realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej</p>

		<p>jako miejsca zamieszkania, poprzez pracę socjalną, zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych i integracji ze środowiskiem.</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenie lokalnych zespołów interdyscyplinarnych mających pomóc rodzinie w jej najbliższym środowisku. 	
4	Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii	<p>Realizacja programu mającego na celu zapobieganie zażywania środków psychoaktywnych oraz redukcji szkód związanych z narkomanią:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Podniesienie poziomu wiedzy społeczności Gryfina na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku. – Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej oraz prowadzenie działalności informacyjnej; – Organizowanie i prowadzenie na terenie placówek oświatowych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z udziałem grup rodzicielskich, promowanie zdrowego stylu życia, prowadzenie programów edukacyjnych, konkursów, olimpiad; – Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę narkomanii poprzez organizację szkoleń, wymianę doświadczeń; zwiększenie ilości kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych; – Ułatwienie osobom uzależnionym i ich rodzinom korzystania z różnych form pomocy społecznej; – Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych związanej z przeciwdziałaniem narkomanii; 	<p>1.5. Przewrócenie zdolności pełnienia ról społecznych i zawodowych osobom uzależnionym po zakończeniu leczenia 2.2. Społeczna edukacja zdrowotna, wspieranie lokalnych inicjatyw prozdrowotnych 2.3. Promocja inicjatyw społecznych na rzecz trzeźwości, ograniczenia spożycia alkoholu i redukcji szkód związanych ze spożyciem alkoholu i innych środków psychoaktywnych</p>

5	Gminny program pomocy w dożywaniu	<p>Ten projekt zakłada uczestnictwo Gminy Gryfino w krajowym programie wieloletnim „Pomocy państwa w zakresie dożywiania” Zgodnie z przepisami ustawy regulującymi zasady uczestnictwa w krajowym programie i przepisami wykonawczymi do tej ustawy pomoc ze strony gminy przysługuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dzieciom do 7 roku życia, – dzieciom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, – osobom dorosłym znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, w szczególności osobom samotnym, chorym niepełnosprawnym i w podeszłym wieku. <p>Pomoc w ramach programu może być udzielana jako: pieniężna lub rzeczowa, w postaci produktów żywnościowych lub gotowego posiłku.</p>	<p>1.7. Środowiskowe wsparcie dzieci i młodzieży 2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i powierzenie im realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej</p>
---	-----------------------------------	---	---

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

6.2.2 Programy i projekty realizacyjne mające charakter fakultatywny

Tabela 18

Zestawienie proponowanych programów i projektów realizacyjnych (fakultatywnych)

NR projektu	Nazwa projektu	Krótki opis	Realizowany/e cel/e operacyjny/e
6	Gminny Program Pomocy Społecznej w Gryfinie	<p>Program jest nastawiony aktywizująco w stosunku do środowisk korzystających z pomocy społecznej w Gryfinie. Kontynuuje, rozpoczęte w ramach realizacji zadań poprzedniej Strategii, procesy przemiany modelu pomocy społecznej z klientystycznego na partycypacyjny. Przewiduje wykorzystanie w działaniach gryfińskich służb społecznych instrumentów wsparcia osób i rodzin takich jak edukacja socjalna, rehabilitacja, kontrakt socjalny, metoda indywidualnego przypadku.</p> <p>Ponadto przewidziano utworzenie przy OPS w Gryfinie (Centrum Aktywności Lokalnej (CAL) i wykonywanie w nim zadań wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w podziale na cztery podstawowe komponenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania terapeutyczne, - działania edukacyjno-pomocowe, - poradnictwo prawne, - promocję zatrudnienia. <p>Celem działalności CAL jest ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz przygotowanie osób zagrożonych tym zjawiskiem do uczestnictwa w życiu społecznym i powrotu na rynek pracy poprzez prowadzenie długofalowych i wszechstronnych działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób długotrwale bezrobotnych i innych klientów pomocy społecznej.</p>	<p>1.5. Przewrócenie zdolności pełnienia ról społecznych i zawodowych osobom uzależnionym po zakończeniu leczenia</p> <p>1.8 Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach Centrum Aktywności Lokalnej (CAL) utworzonego przy OPS w Gryfinie</p> <p>3.2. Utworzenie dziennego ośrodka wsparcia dla osób niepełnosprawnych z dostępem do terapii i rehabilitacji</p>

7	Rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych kadr OPS w Gryfinie	<p>Projekt ma na celu pogłębienie umiejętności pracowników socjalnych z zakresu komunikacji, asertywności, radzenia sobie ze stresem i syndromem wypalenia zawodowego. Przewiduje zwiększenie skuteczności interwencji prawno-administracyjnej. Realizacja projektu będzie się składała z następujących etapów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzyskania specjalizacji I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego przez kadrę OPS w Gryfinie, - szkolenia kadry z zakresu problemów społecznych, - szkolenia w zakresie sytuacji kryzysowych. 	3.6. Podnoszenie kwalifikacji kadry realizującej zadania polityki społecznej
8	Prace społecznie-użyteczne	<p>Projekt, w ramach którego wykonywane są prace przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku, na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez Gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. Osoby skierowane do prac sp. użytecznych uzyskują świadczenie ekwiwalentnie do liczby przepracowanych godzin, nie więcej niż 10 godzin tygodniowo. Program prac społecznie użytecznych jest w szczególności adresowany do osób długotrwale bezrobotnych mających szczególne trudności z powrotem na rynek pracy i pobierających z pomocy społecznej zasiłek okresowy (lub inne świadczenia). Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 r. w sprawie trybu organizowania prac społecznie użytecznych (Dz. U. Nr 210, poz. 1745) gmina określa program prac społecznie użytecznych, na który może uzyskać dofinansowanie ze środków Funduszu Pracy (od Starosty) w wysokości do 60 % kosztów wypłacanych świadczeń.</p>	<p>1.5. Przewrócenie zdolności pełnienia ról społecznych i zawodowych osobom uzależnionym po zakończeniu leczenia</p> <p>1.8 Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach Centrum Aktywności Lokalnej (CAL) utworzonego przy OPS w Gryfinie</p> <p>2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i powierzenie im realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej</p>

9	Integracyjne formy wsparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi i wsparcia ich rodzin	<p>Celem projektu jest organizacja i funkcjonowanie sieci wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a także integracja uczestników projektu ze środowiskiem lokalnym. Program działań przewiduje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie psychologiczne, - wsparcie psychiatryczne, - pomoc prawną, - warsztaty w zakresie samodzielnego poruszania się po rynku pracy - zajęcia z zakresu podstaw obsługi komputera, internetu, telefonu komórkowego, cyfrowego aparatu fotograficznego, - zajęcia w wybranej specjalności zawodowej, - warsztaty artystyczne, - zajęcia integrujące grupę, polegające na budowaniu i wzmacnianiu poczucia własnej wartości poprzez prezentowanie własnych pozytywnych doświadczeń życiowych i nadawaniem im form twórczych, - zajęcia integrujące uczestników projektu ze środowiskiem lokalnym poprzez poznanie i wykorzystanie walorów przyrodniczych, historycznych i kulturalnych miasta (np. obiektów zabytkowych, kulturalnych, sportowych itp.) oraz promujących alternatywne formy spędzania czasu wolnego i zdrowego stylu życia 	<p>1.4. Promocja zdrowia psychicznego i organizacji psychiatrii środowiskowej 2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i powierzenie im realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej 3.3. Współpraca organizacyjna z zakładami opieki zdrowotnej wykonującymi zadania podstawowej opieki zdrowotnej</p>
10	Projekt systemowy OPS w Gryfinie „Minimalizacja wykluczenia społecznego” (w ramach podziałania 7.1.1 POKL)	<p>Projekt przewiduje następujące zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój form aktywnej integracji poprzez kontrakty socjalne, - upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej w Gryfinie <p>Grupy docelowe odbiorców projektu: osoby korzystające z pomocy społecznej, które nie pracują i są w wieku aktywności zawodowej, w szczególności należące do jednej (lub kilku) grup:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoby po zwolnieniu z zakładu karnego lub innej jednostki penitencjarnej (do 12 miesięcy od jej opuszczenia) - osoby niepełnosprawne w tym z zaburzeniami psychicznymi - osoby uzależnione od alkoholu lub innych środków odurzających, poddające się procesowi leczenia lub w okresie do 1 roku od jego 	<p>1.2. Promocja aktywności osób niepełnosprawnych w zorganizowanych formach aktywności na terenie Gryfina 1.5. Przewrócenie zdolności pełnienia ról społecznych i zawodowych osobom uzależnionym po zakończeniu leczenia</p>

		zakończenia, - osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze i inne placówki całodobowej opieki. Projekt może być zgłoszony w trybie współpracy partnerskiej z Powiatem Gryfińskim lub samodzielnie.	
11	Zapobieganie syndromowi wypalenia zawodowego u pracowników socjalnych	Szkolenia z zakresu radzenia sobie z negatywnymi emocjami, występującymi w relacji klient – pracownik socjalny. Elementy socjotechniki – jak wpływać na zachowanie klienta i nie podawać się manipulacji. W ramach projektu zostaną przeprowadzone specjalistyczne warsztaty interpersonalne z superwizją. Uzasadnione jest prowadzenie projektu we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej Województwa Zachodniopomorskiego w ramach realizowanego przez ten ośrodek poddziałania 7.1.3 POKL	3.6. Podnoszenie kwalifikacji kadry realizującej zadania polityki społecznej
12	Projekt „Wsparcie dla seniora”	Budowanie systemu wsparcia dla osób starszych, w celu utrzymania ich w środowisku lokalnym, w tym: tworzenie dziennych domów pomocy, klubów seniora, organizacja zajęć uniwersytetu III wieku. Projekt może przyjąć formę organizacyjną ośrodka wsparcia jako zlecenia zadania podmiotowi uprawnionemu w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej. W szczególności realizacja projektu jest szczególnie uzasadniona w wiejskiej części Gminy Gryfino.	1.2. Promocja aktywności osób niepełnosprawnych w zorganizowanych formach aktywności na terenie Gryfina 3.1. Stwarzanie warunków do uczestnictwa niepełnosprawnych w grupach wsparcia 3.2. Utworzenie dziennego ośrodka wsparcia dla osób niepełnosprawnych z dostępem do terapii i rehabilitacji
13	Świetlica socjoterapeutyczna, wsparcie dzienne dzieci	Tworzenie i prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych, w których czas będą spędzały dzieci, tak z rodzin dysfunkcyjnych, jak i tzw. normalnych, z programem przewidzianym dla placówek wsparcia dziennego, obejmującym: - pomoc w kryzysach szkolnych, rówieśniczych, osobistych, organizujących zajęcia socjoterapeutyczne, korekcyjne i kompensacyjne - prowadzenie indywidualnego programu rozwoju uzdolnień, - promocję postaw społecznych, alternatywnych do prezentowanych	1.7. Środowiskowe wsparcie dzieci i młodzie 2.2. Społeczna edukacja zdrowotna, wspieranie lokalnych inicjatyw prozdrowotnych 2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i powierzenie im realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej

		<p>w środowisku rodzinnym i rówieśniczym,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie dla rodziny dziecka, - wsparcie socjalne, w tym dodatkowy posiłek, - adaptacje obiektów i lokali w wiejskiej części Gryfina do potrzeb placówek środowiskowych 	
14	Organizacja pozarządowa – partnerem Gminy w realizacji zadań polityki społecznej	<p>Program współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi, polegający na powierzaniu do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej tym organizacjom, w drodze umów.</p> <p>Przewidywane jest także szersze wykorzystanie instrumentu konsultacji społecznych z udziałem podmiotów trzeciego sektora w zakresie realizacji zadań publicznych w Gryfinie</p>	2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i powierzenie im realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej
15	Readaptacja społeczna osób bezdomnych.	<p>Projekt jest kompleksową koncepcją zintegrowanych działań instytucji: gminnych służb i straży, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych, wspierających osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością. Rozróżniane są problemy bezdomności osób samotnych, rodzin, osób uzależnionych, przewlekle chorych, bezdomnych samotnych matek, byłych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Zagrożenia, jakie towarzyszą zjawisku bezdomności, to: zdrowotne, patologii i przestępczości, uzależnień, dysfunkcji rodziny.</p> <p>Projekt zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznanie specyfiki bezdomności, i zagrożenia bezdomnością w Gminie - ograniczenie „koczowniczej” bezdomności, poprzez dotarcie z ofertą pomocy bezpośrednio do osób bezdomnych i przekonanie ich do uczestnictwa w programie, - zapewnienie doraźnej interwencyjnej pomocy w okresie zimowym, - skuteczna rehabilitacja społeczna prowadząca do zmiany stylu życia osób bezdomnych, - generowanie zasobów mieszkaniowych dla osób i rodzin, które uczestniczą w programie, - profesjonalizacja usług organizacji pozarządowych, ściśle 	<p>1.5. Przewrócenie zdolności pełnienia ról społecznych i zawodowych osobom uzależnionym po zakończeniu leczenia</p> <p>1.8 Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach Centrum Aktywności Lokalnej (CAL) utworzonego przy OPS w Gryfinie</p>

		powiązanie tych usług z polityką społeczną samorządu, - tworzenie standardów aktywizującej pomocy społecznej (kontrakty i projekty socjalne, indywidualne plany działań itp.)	
16	Program badań przesiewowych	<p>Program badań przesiewowych dzieci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - próby diagnozujące poziom rozwoju procesów percepcyjno – motorycznych tj. analizy i syntezy wzrokowej i słuchowej, koordynacji wzrokowo – ruchowej, słuchu fonemowego, lateralizacji oraz zadania sprawdzające wiadomości i umiejętności objęte podstawą programową kl. „0”. - badania przesiewowe słuchu u noworodków: metody obiektywne: otoemisję akustyczną (OAE) i słuchowe potencjały wywołane pnia mózgu (ABR) - Badania przesiewowe noworodków pod kątem na poszukiwaniu chorób wrodzonych np. mukowiscydozy. <p>Program badań przesiewowych dorosłych, pod kątem nowotworów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykrywających polipy mogące być przyczyną raka jelita grubego, - badania mammograficzne u kobiet w kierunku raka piersi, - badania pod kątem raka szyjki macicy u kobiet, - badania pod kątem raka płuca (ELCAP) 	<p>2.2. Społeczna edukacja zdrowotna, wspieranie lokalnych inicjatyw prozdrowotnych</p> <p>3.3. Współpraca organizacyjna z zakładami opieki zdrowotnej wykonującymi zadania podstawowej opieki zdrowotnej</p>

źródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji społecznych

7. Zewnętrzny kontekst Strategii – zgodność z dokumentami wyższego rzędu

7.1 Zgodność Strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009-2020 musi nie tylko odpowiadać na wyzwania będące powodem jej opracowania, ale również wykazać się zgodnością z innymi znaczącymi dokumentami, regulującymi działania polityki społecznej i rozwój społeczny samorządu lokalnego.

Do dokumentów tych zaliczyć można przede wszystkim:

1. Strategię Sukcesu Gminy Gryfino, jako podstawowy dokument wyznaczający kierunek rozwoju społeczno-gospodarczego dla samorządu,
2. Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim Na Lata 2007-2015”,
3. Strategię Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie polityki społecznej,
4. Narodową Strategię Integracji Społecznej,
5. Strategię Polityki Społecznej na lata 2007-2013.

Strategia Sukcesu Miasta i Gminy Gryfino

Jest to główny dla samorządu gryfińskiego dokument, wytyczający założenia rozwoju społeczności lokalnej. Projektowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w założenia Strategii Sukcesu Miasta i Gminy Gryfino i jest w stosunku do niej uzupełnieniem sektorowym.

Przede wszystkim widoczna jest zgodność głównych deklaracji programowych tj. misji w obu dokumentach. Wskazują one bowiem Gryfino (w obydwu przypadkach) jako przestrzeń przyjazną do życia i rozwoju mieszkańców. Strategia rozwoju samorządu - Strategia Sukcesu Miasta i Gminy Gryfino wskazuje, jako jeden z trzech głównych czynników rozwoju kapitał społeczny, obok zasobów środowiska i korzyści wynikających z położenia.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na Lata 2007-2015

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009-2020 wpisuje się w podobną Strategię branżową przyjętą w 2007 r. przez Powiat Gryfiński.

Powiatowa misja dla polityki społecznej brzmi: *„Misją polityki społecznej w Powiecie Gryfińskim jest podnoszenie, jakości życia wśród mieszkańców powiatu, którzy ze względu na trudną sytuację życiową, nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym”*. Gmina Gryfino wpisuje się, ze swoją misją polityki społecznej, we wskazaną dla powiatu, w zakresie aktywnego kierunku społeczno-gospodarczego.

Ponadto, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino wpisuje się także w następujące, przyjęte dla Strategii Powiatowej niektóre cele strategiczne:

- Cel strategiczny II: Pomoc rodzinie w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych,
- Cel strategiczny III: Sprawny system zapobiegania marginalizacji społecznej, zapobieganie patologiom i uzależnieniom,
- Cel strategiczny IV: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym warunków pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym,
- Cel strategiczny VII: Wielokierunkowa współpraca administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji zadań.

Strategia Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do roku 2015

Projektowana dla Gryfina Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zgodna założeniami regionalnej polityki społecznej. Uwzględnia bowiem następujące strategiczne kierunki tej polityki, przyjęte przez Województwo Zachodniopomorskie:

1. Odchodzenie od pomocy instytucjonalnej na rzecz pomocy środowiskowej.

Kierunek ten dotyczy odchodzenia, w lokalnej polityce społecznej, od działań opiekuńczych i instytucjonalnych opartych głównie lub wyłącznie na transferach świadczeń społecznych (zasiłków z pomocy społecznej). Pomoc środowiskowa ma przede wszystkim polegać na świadczeniu usług np.: pracy socjalnej, integracji społecznej, aktywizacji zawodowej i docelowo usamodzielniać społecznie i ekonomicznie osobę objętą pomocą społeczną.

2. Rozbudowa środowiskowych form pomocy półstacjonarnej, które mają służyć utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku.

Kierunek ten dotyczy rozwoju takich form środowiskowych jak ośrodki wsparcia, a w szczególności: środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, noclegownie, ośrodki opiekuńcze, świetlice terapeutyczne i placówki wsparcia dziennego. Rozwiązania te wspierają: osobowy w podeszłym wieku, dzieci i młodzież, osoby znajdujące się w trudnej sytuacji społecznej.

3. Tworzenie punktów konsultacyjno-informacyjnych dla bezrobotnych, rodzin niewydolnych wychowawczo, ofiar przemocy, osób niepełnosprawnych, itp.

Istnieje potrzeba rozszerzenia aktualnych usług w zakresie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego.

4. Ścisła współpraca instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że organizacje pozarządowe stanowią ważne ogniwo w pomocy społecznej. Samorządy od lat z powodzeniem powierzają niektóre zadania podmiotom niepublicznym uzyskując lepszą jakość świadczonych usług społecznych i tzw. wartość dodaną tych usług.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Priorytety określone w Narodowej Strategii Integracji Społecznej wynikają z analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej Polski, ze szczególnym podkreśleniem niebezpieczeństw wynikających z ubóstwa oraz wykluczenia społecznego. Stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku.

Priorytety w zakresie realizacji prawa do edukacji to:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku,
- rekompensata deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

Priorytety w zakresie realizacji prawa do zabezpieczenia społecznego:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań,
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego.

Priorytety w zakresie prawa do pracy:

- ograniczenie bezrobocia,
- zmniejszenie się bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

Priorytety w zakresie prawa do ochrony zdrowia:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności,
- upowszechnienie dostępu doświadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Priorytety w realizacji innych praw społecznych:

- zwiększenie dostępu do lokali dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników specjalnych,
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami,
- zwiększenie zaangażowani obywateli w działalność społeczną,
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej rzecz samorządy terytorialne,
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013

Celem tej strategii jest zbudowanie spójnego systemu polityki państwa, mającego doprowadzić do równego dostępu wszystkich obywateli do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz dostarczenie wsparcia dla grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Strategia wyznacza priorytety i kierunki działań na lata 2007-13. Są to:

1. Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin wychowaniu i edukacji dzieci, poprzez
  - tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego.
  - tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywaniu dzieci, celem podniesienia aktywności zawodowej kobiet oraz umożliwienie pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych
  - zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawczych
  - system pomocy celowej dla rodzin z dziećmi, celem wyrównania deficytów rozwojowych dzieci uczących się
  - rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne i kulturalne
  - kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dzietności
  - wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, celem wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuując naukę
  - stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

2. Wdrożenie aktywnej polityki społecznej

- wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej
- rozwój zatrudnienia socjalnego, celem przywrócenie możliwości zatrudnienia osób podlegającym wykluczeniu społecznemu
- rozwój form ekonomii społecznej, celem pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- rozwój budownictwa mieszkaniowego celem wsparcia gminy w budownictwie mieszkań dla osób wymagających pomocy społecznej
- likwidacja pułapki dochodowej, celem ograniczenie zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans na zatrudnienie osób o niskich kwalifikacjach

3. Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych:

- rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
- tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia
- zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług socjalnych
- kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności.
- reforma systemu rentowego
- usprawnienie systemu rehabilitacji, celem utrzymania możliwości aktywności zawodowej.
- rozwijanie całościowych systemów pomocy dla osób obarczonych nietypowym rodzajem niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systematycznych działań ze strony państwa.

4. Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie:

- rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy
- specjalizacja stacjonarnej opieki, celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki.
- aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, celem wykorzystania potencjału tych osób w środowisku lokalnym
- zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość
- prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób w podeszłym wieku
- wdrażanie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej
- profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem

zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej.

- wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i internetu.

5. Partnerstwo publiczno-społeczne podstawą rozwoju usług społecznych

- aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych.
- budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego
- wspierania instytucji społeczeństwa obywatelskiego.
- wzmocnienie partycypacji społecznej

7.2 Zgodność Strategii z programami wieloletnimi

Dokonano również analizy zgodności Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009-2020 z założeniami ważnych programów wieloletnich, w tym:

1. Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki,
2. Narodowym Program Zdrowia na lata 2007-2015

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Do roku 2013, a więc w tzw. nowym okresie programowania funduszy strukturalnych, będzie wdrażany Program Operacyjny Kapitał Ludzki (działania nastawione na efekty w postaci integracji społecznej, rozwoju pracowników i przedsiębiorstw, rozwoju zasobów ludzkich, budową skutecznej i sprawnej administracji publicznej wszystkich szczebli, promocją zdrowia i zasobów pracy). Program ten w całości obejmie realizację zadań finansowanych w sferze polityki społecznej z Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego społeczeństwa, podniesienie poziomu wykształcenia i kompetencji, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.

Przedstawiona w niniejszym dokumencie Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009-2020 wpisuje się w cele Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, zarówno okresem realizacji, jak i oczekiwanymi rezultatami społecznymi na poziomie lokalnym.

Celem głównym PO KL jest: „Wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej”.

Cele szczegółowe to:

- dopasowanie zasobów pracy do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy,
- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
- podniesienie poziomu i jakości wykształcenia społeczeństwa,
- wsparcie dla budowy sprawnego i partnerskiego państwa,
- wzrost spójności terytorialnej.

Istnieje wysoki poziom zgodności celów PO KL z przyjętymi celami operacyjnymi Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino. Zgodność dokumentów oznacza, że dla wielu projektów realizowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, można szukać dofinansowania w Europejskim Funduszu Społecznym. Projekty realizacyjne, przypisane w strategii poszczególnym celom, można zgłaszać do realizacji w ramach poszczególnych priorytetów, działań i poddziałań PO KL.

Narodowym Program Zdrowia na lata 2007-2015

Samorząd Gminy Gryfino może i powinien prowadzić politykę zdrowotną, jako część polityki społecznej. Niniejsza Strategia przewiduje tego rodzaju zadania w szczególności w zakresie profilaktyki uzależnień i tym samym, wpisuje się w założenia Narodowego Programu Zdrowia na lata 2007-2015 przyjętego Uchwałą Nr 90/2007 Rady Ministrów z dnia 15 maja 2007r.

Celem głównym programu jest: „Poprawa zdrowia i związanej z nim, jakości życia ludności oraz zmniejszanie nierówności w zdrowiu”. Cel ten ma być osiągnięty przez:

- kształtowanie prozdrowotnego stylu życia społeczeństwa,
- tworzenie środowiska życia, pracy i nauki sprzyjającego zdrowiu,
- aktywizowanie jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych do działań na rzecz zdrowia.

Program przewiduje następujące cele strategiczne:

- I. Zmniejszenie zachorowalności i przedwczesnej umieralności z powodu chorób naczyniowo-sercowych, w tym udarów mózgu,
- II Zmniejszenie zachorowalności i przedwczesnej umieralności z powodu nowotworów złośliwych,
- III Zmniejszenie częstości urazów powstałych w wyniku wypadków i ograniczenie ich skutków,

- IV Zapobieganie zaburzeniom psychicznym przez dzialania prewencyjno-promocyjne,
- V Zmniejszenie przedwczesnej zachorowalnosci i ograniczenie negatywnych skutkow przewleklych schorzen ukkladu kostno-stawowego;
- VI Zmniejszenie zachorowalnosci i przedwczesnej umieralnosci z powodu przewleklych chorob ukkladu oddechowego;
- VII Zwiakszenie skutecznosci zapobiegania chorobom zakaźnym i zakażeniom
- IX Zmniejszenie roznic spolecznych i terytorialnych w stanie zdrowia populacji.

8. Monitoring, finansowanie i zarządzanie procesem realizacji strategii

8.1. Wskaźniki monitoringu

Do pomiaru postępów realizacji Strategii wskazano wskaźniki monitoringowe:

- rezultatu, analizowane w okresach półrocznych (narastająco i za okres),
- oddziaływania: analizowane w okresach rocznych.

Ostatni z wymienionych wskaźników (wskaźnik oddziaływania) ma zastosowanie tylko wtedy, gdy realizacja określonego celu operacyjnego ma znaczący wpływ na zmiany w otoczeniu.

Tabela 19

Wskaźniki realizacji celów strategii

Cel operacyjny	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania (dynamiki)
Cel Strategiczny 1: Integracja społeczna osób i środowisk oraz powszechny dostęp do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym		
1.1. Likwidacja barier ograniczających niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług publicznych i uczestniczących w programach - Liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły zatrudnienia, 	- Zmiana (w stosunku do roku poprzedzającego i bazowego 2009) liczby osób bezrobotnych niepełnosprawnych w stosunku do roku poprzedzającego
1.2. Promocja aktywności osób niepełnosprawnych w zorganizowanych formach aktywności na terenie Gryfina	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba uczestników imprez sportowych, spotkań integracyjnych i rekreacyjnych - Uczestnictwo osób niepełnosprawnych objętych zorganizowaną formą opieki i edukacji (WTZ, oddziały integracyjne) 	- Zmiana (w stosunku do roku poprzedzającego i bazowego 2009) liczby osób, które ze względu na niepełnosprawność korzystają ze świadczeń pomocy społecznej
1.3. Zwiększenie aktywności fizycznej społeczności lokalnej	Liczba osób (w tym dzieci i młodzieży) uczestniczących w zorganizowanych formach aktywności ruchowej	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności (w stosunku do roku poprzedzającego i bazowego 2009)

<p>1.4. Promocja zdrowia psychicznego i organizacji psychiatrii środowiskowej</p>	<p>Liczba osób korzystających rocznie ze środowiskowych programów zdrowia psychicznego w Gryfinie</p>	<p>Liczba osób kierowanych do domów pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych</p>
<p>1.5. Przewrócenie zdolności pełnienia ról społecznych i zawodowych osobom uzależnionym po zakończeniu leczenia</p>	<p>1. Liczba osób, które po ukończeniu terapii uzależnień podjęły uczestniczą w zajęciach integracji (np. w CAL), 2. Liczba osób, które po ukończeniu terapii uzależnień podjęły zatrudnienie i usamodzielniały się życiowo</p>	<p>Liczba spraw kierowanych do GKRPA dot. skierowania na przymusowe leczenie (w stosunku do roku poprzedzającego i bazowego 2009)</p>
<p>1.6. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz oddziaływanie terapeutyczno-korekcyjne wobec sprawców przemocy</p>	<p>1. Liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych związanych z przemocą w rodzinie 2. Liczba sprawców przemocy uczestniczących w programach terapeutyczno-korekcyjnych</p>	<p>Zmiana (w stosunku do roku poprzedzającego i bazowego 2009) liczby przestępstw związanych z przemocą w rodzinie</p>
<p>1.7. Środowiskowe wsparcie dzieci i młodzieży</p>	<p>1. Liczba funkcjonujących środowiskowych form i placówek wsparcia. 3. Liczba osób korzystających z ośrodków wsparcia dzieci i ich rodzin</p>	<p>1. Liczba postanowień Sądu Rodzinnego o ograniczeniu lub pozbawieniu praw rodzicielskich w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego. 2. Liczba dzieci kierowanych do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych z powodu tzw. sieroctwa społecznego w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego.</p>
<p>1.8 Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach Centrum Aktywności Lokalnej (CAL) utworzonego przy OPS w Gryfinie</p>	<p>1. Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projektach aktywizacyjnych w CAL. 2. Liczba uczestników aktywnych form, które podjęły zatrudnienie.</p>	<p>1. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w mieście i jego dynamika w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego 2. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym w stosunku do roku bazowego (2009) i</p>

		roku poprzedzającego 3. Spadek procentowego udziału liczby osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy do liczby bezrobotnych ogółem, w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego
Cel Strategiczny 2: Lokalna aktywność społeczna i obywatelska		
2.1. Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi w realizacji programów wspierających osoby niepełnosprawne	1. Liczba projektów społecznych podjętych z inicjatywy osób lub organizacji niepublicznych 2. Wartość zadań z zakresu polityki społecznej zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym (w złotych) 3. Liczba osób uczestniczących w programach realizowanych przez organizacje pozarządowe	1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego. 2. Wartość świadczeń fakultatywnych (zasiłków okresowych i celowych) wypłaconych przez OPS w Gryfinie w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego. 3. Wielkość wskaźnika interwencji socjalnej (liczby osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców), w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego
2.2. Społeczna edukacja zdrowotna, wspieranie lokalnych inicjatyw prozdrowotnych		
2.3. Promocja inicjatyw społecznych na rzecz trzeźwości, ograniczenia spożycia alkoholu i redukcji szkód związanych ze spożyciem alkoholu i innych środków psychoaktywnych		
2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i powierzenie im realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej		
Cel Strategiczny 3: Sprawna i efektywna infrastruktura społeczna		
3.1. Stwarzanie warunków do uczestnictwa niepełnosprawnych w grupach wsparcia	1. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze zorganizowanych środowiskowych form wsparcia w Gryfinie 2. Poziom przystosowania instytucji użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami (rezultat miękki opisowy) 3. Liczba działających w	1. Liczba wniosków o skierowanie do domów pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych, psychicznie chorych i niepełnosprawnych w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego. 2. Poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w stosunku do roku bazowego (2009) i roku
3.2. Utworzenie dziennego ośrodka wsparcia dla osób niepełnosprawnych z dostępem do terapii i rehabilitacji		

	Gryfinie specjalistycznych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych	poprzedzającego. 3. Wartość wypłacanych zasiłków stałych niepełnosprawnych w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego
3.3. Wsparcie organizacyjne niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej wykonujących zadania podstawowej opieki zdrowotnej	Liczba NZOZ na terenie Gryfina	Liczba mieszkańców Gryfina przypadających na jednego lekarza POZ
3.4. Sprawny system pomocy doraźnej w sytuacjach kryzysowych (związanych z zagrożeniem zdrowia i życia)	Liczba ratowników medycznych	Liczba podejmowanych w roku akcji ratowniczych
3.5. Utworzenie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Gryfinie	1. Liczba osób, które w wyniku podjętych działań przezwyciężyły problemy społeczne 2. Liczba osób uczestniczących w Gminnym Programie Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholowi” oraz Programie Przeciwdziałania Narkomanii, którym przywrócono zdolność uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym	1. Dynamika liczby osób kierowanych na wnioski GKRPA na przymusowe leczenie odwykowe w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego 2. Dymnika przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu i narkotyków w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego
3.6. Podnoszenie kwalifikacji kadry realizującej zadania polityki społecznej	1. Liczba pracowników służb społecznych, którzy podnieśli swoje kwalifikacje w toku kształcenia ustawicznego 2. Liczba pracowników socjalnych którzy uzyskali I specjalizację w zawodzie	Wielkość wskaźnika interwencji socjalnej (liczby osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców), w stosunku do roku bazowego (2009) i roku poprzedzającego

źródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji społecznych

8.2. Zarządzanie wdrażaniem Strategii

Sposób zarządzania wdrażaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych warunkują następujące przepisy:

- 1) art. 110 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej: ust. 3 - *Ośrodek pomocy społecznej, wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kieruje się ustaleniami wójta, burmistrza, prezydenta miasta, ust 4 - Ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację strategii, o której mowa w art. 17 ust 1 pkt. 1 ustawy,*
- 2) art. 2 cytowanej wyżej ustawy: *Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.*
- 3) Zarządzenie NR 0152-10/07 Burmistrza Gminy Gryfino z dnia 6 marca 2007 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Gryfinie (ze zmianami), zgodnie z którym wdrażaniem zadań polityki społecznej zajmuje się Wydział Spraw Społecznych.

Mając na względzie powyższe regulacje, w zarządzaniu Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino uczestniczą utworzone do tego celu Zespoły:

1. Rada Programowa ds. Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gryfinie;
2. Zespół Zarządzający ds. Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych;
3. Wydział Spraw Społecznych Urzędu Gminy Gryfino (sekretariat strategii i jednostka monitorująca);
4. OPS w Gryfinie (jednostka koordynująca);
5. Zespoły wykonawcze.

Rada Programowa ds. Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi forum opiniodawczo-doradcze, wskazujące kierunki programowe i rekomendacje dla dalszej realizacji zadań. Jest otwartą reprezentacją lokalnych partnerów, swojego rodzaju panelem organizacji i osób zainteresowanych realizacją strategii oraz zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych.

Rada Programowa, w formie wniosków z dyskusji:

- opiniuje zaawansowanie wdrażania strategii na podstawie oceny raportów okresowych z realizacji strategii,

- formułuje postulaty kierunkowe dotyczące dalszej realizacji strategii (rekomendacje programowe),
- wskazuje konieczność aktualizacji strategii.

Rada Programowa zwoływana jest przez **Przewodniczącego Zespołu Zarządzającego**, nie częściej niż raz na rok.

Zespół Zarządzający składa się z osób powołanych do składu tego Zespołu, w trybie Zarządzania wydanego przez Burmistrza Gryfina. W jego skład wchodzi:

1. Zastępca Burmistrza odpowiedzialny za realizację polityki społecznej w Gminie – Przewodniczący Zespołu,
2. Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Gminy Gryfino (jednostki monitorującej) – Wiceprzewodniczący,
3. Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryfinie (jednostki koordynującej) – Członek Zespołu,
4. Koordynator ds. wdrażania Strategii – Członek Zespołu (wskazany przez przewodniczącego zespołu),
5. Radny Rady Miejskiej – Członek Zespołu (wskazane, aby był to także członek komisji stałej Rady Miejskiej właściwej ds. polityki społecznej),
6. Przedstawiciel GKRPA - członek Zespołu,
7. Przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych prowadzących działalność statutową w zakresie niniejszej strategii – członkowie Zespołu w liczbie i składzie wskazanym przez Przewodniczącego Zespołu.

Do zadań **Zespołu Zarządzającego** należy, w szczególności:

- Okresowy przegląd postępów osiągnięcia celów operacyjnych Strategii poprzez ocenę wskaźników monitoringowych, założonych dla każdego celu operacyjnego,
- Zatwierdzanie raportów okresowych półrocznych i rocznych z realizacji Strategii, opisujących realizację projektów, wskazujących na stopień osiągniętych rezultatów, poziom realizacji celów operacyjnych (wskaźników) i formułowanie wniosków,
- Podejmowanie działań korygujących, w przypadku stwierdzenia odchylenia od zamierzonych celów,
- Przygotowania projektów aktualizacji Strategii.

Posiedzenia zwołuje Przewodniczący Zespołu Zarządzającego nie rzadziej niż raz na pół roku. Skład zespołu nie powinien liczyć więcej niż 15 osób.

Zespół Zarządzający wyznacza ze swojego grona **Koordinatora ds. wdrażania Strategii**, do którego zadań należy:

- wykonywanie roli sprawozdawcy prezentującego materiały i raporty przekazane przez OPS Gryfino (jednostkę koordynującą),
- przygotowanie projektów stanowisk zajmowanych w sprawach realizacji strategii,
- dokonywanie korekty i wstępnej recenzji materiałów (Raportów) przekazywanych do Sekretariatu Strategii przez OPS w Gryfinie,
- bieżąca współpraca z OPS w Gryfinie i Liderami Zespołów Wykonawczych

OPS Gryfino (jednostka koordynująca)

Do jego zadań przy realizacji Strategii należy:

- Przygotowanie i przyjmowanie **Rocznych Planów Wdrażania Strategii** obejmujących: planowane do realizacji w danym roku projekty realizacyjne, wskazanie instytucji wchodzących w skład Zespołów Wykonawczych i ich liderów, opracowanie i wdrożenie projektów realizacyjnych, wskazanie źródeł ich finansowania,
- Inicjowanie, realizacja, lub współrealizacja projektów,
- Przygotowanie raportów z wykonywania projektów realizacyjnych (na podstawie informacji od Liderów Zespołów Wykonawczych) i przekazywanie ich do **Sekretariatu Strategii** w terminach wyznaczonych przez **Zespół Zarządzający**,
- Budowanie sieci instytucji i osób współpracujących i współrealizujących strategię, wskazywanie **Liderów Zespołów Wykonawczych** i stwarzanie im warunków do realizacji (współrealizacji) projektów.

Sekretariat Strategii (jednostka monitorująca) – wyznaczeni pracownicy Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Gminy w Gryfinie sprawujący regulaminowy nadzór nad OPS, do których zadań należy:

- Nadzór nad przygotowaniem planów wdrażania i opracowania raportów, przygotowanie oraz dostarczenie materiałów i projektów dokumentów przeznaczonych do rozpatrzenia, oceny lub zatwierdzenia przez Zespół Zarządzający;

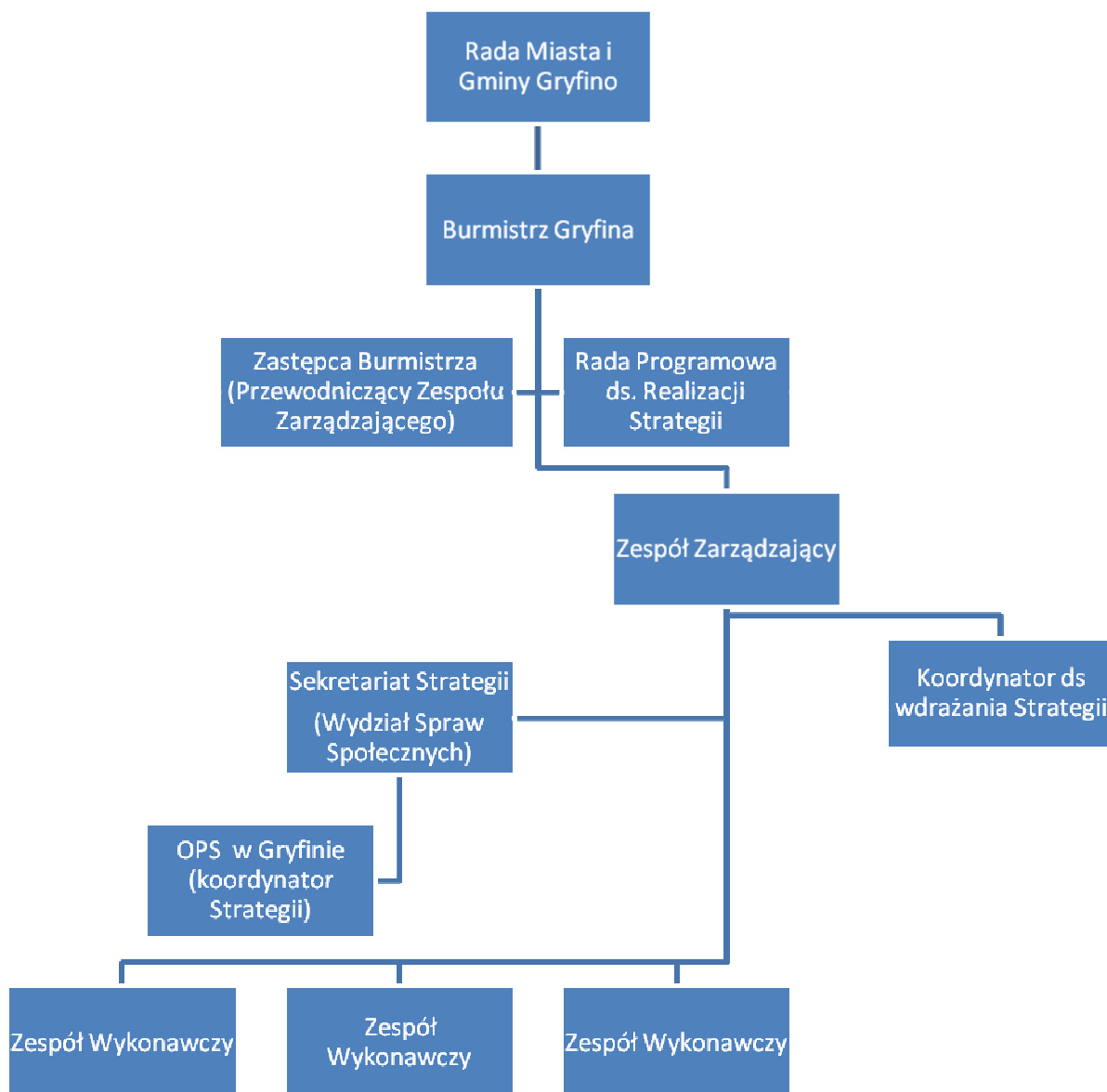

- Dokonywanie korekty i wstępnej recenzji materiałów (Raportów) przekazywanych do Sekretariatu Strategii przez OPS Gryfino
- Przekazywanie, na polecenie Zespołu Zarządzającego, opracowanych raportów: Radzie Gminy, Komisji Stałej Rady Miejskiej właściwej ds. polityki społecznej, uczestnikom **Rady Programowej** ds. Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz innym zainteresowanym instytucjom i organizacjom;
- Gromadzenie i przechowywanie dokumentacji związanej z posiedzeniami Zespołu Zarządzającego oraz **Rady Programowej** ds. Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, w szczególności pisemnych stanowisk i protokołów z posiedzeń tych Zespołów;
- Sporządzanie protokołów z posiedzeń Zespołu Zarządzającego.

Zespoły wykonawcze

Zespoły te składają się z instytucji i osób bezpośrednio zainteresowanych projektem realizacyjnym Strategii (mogą to być np. jednostki organizacyjne pomocy społecznej, sołectwa, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne itp.). Pracami Zespołu kieruje **Lider**, wskazany przez **OPS w Gryfinie (jednostka koordynująca)** w rocznym planie realizacji strategii. Lider jest zarazem kierownikiem danego projektu (może to być projekt ze wskazanej w Strategii listy) i odpowiada za bezpośrednie nim zarządzanie (organizację zadań przyjętych w projekcie, zarządzanie finansowe projektem - o ile projekt ma wyodrębnione źródła finansowania, organizację współpracy w partnerstwie na rzecz projektu składającym się z instytucji i osób zainteresowanych jego realizacją)

Lider Lokalnego Zespołu Wykonawczego przekazuje **OPS w Gryfinie (jednostka koordynująca Strategię)** okresowe raporty z realizacji projektów (Raport Realizacyjny) wraz informacją monitoringową pozwalającą na opracowanie wskaźników (opis projektu w zakresie rezultatu i oddziaływania).

Rys.9 Schemat Struktury zarządzania Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gryfino na lata 2009-2020.

źródło: opracowanie własne

8.3. Źródła finansowania zadań Strategii

Źródła finansowania zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009-2020 są następujące:

1. Środki własne przewidziane na realizację zadań własnych (w tym o charakterze obowiązkowym) w Gminie Gryfino,

2. Zewnętrzne, krajowe źródła finansowania zadań, w tym dotacje z budżetu państwa na finansowanie (dofinansowanie) zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, zadań zleconych z zakresu administracji rządowej oraz środki pozabudżetowe Państwowych Funduszy Celowych,

3. Zewnętrzne środki Funduszy Strukturalnych UE, głównie Europejskiego Funduszu Społecznego, finansującego zadania określone w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki.

Ad. 1

Środki własne Gminy Gryfino na realizację zadań wymienionych w niniejszej Strategii, można wskazać dwóch działach klasyfikacji budżetowej:

a) dział 851 – Ochrona zdrowia: w tym dziale, a bardziej szczegółowo rozdziale 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi i 85153 Zwalczanie narkomanii, są zapisane środki własne pochodzące z dochodów budżetu j.s.t., z tytułu wydanych zezwoleń na prowadzenie sprzedaży detalicznej alkoholu. (Środki te, po stronie wydatkowej, w całości są przeznaczone na realizację zadań wynikających z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W Gminie Gryfino zadania, ze wskazanej ustawy są zapisane w dwóch programach (stanowiących programy realizacyjne do niniejszej Strategii), tj.: Programie przeciwdziałania narkomanii na terenie Miasta i Gminy Gryfino oraz Programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Gryfino. Co istotne, w ramach tych programów można finansować nie tylko wydatki ściśle związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom, ale także wydatki dot. np. kosztów dożywania dzieci i programów socjoterapeutycznych w świetlicach środowiskowych, wydatków na reintegrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem, w formach wskazanych przez ustawę o zatrudnieniu socjalnym itp. Łączne środki przewidziane na wydatki w Gminie Gryfino, na realizację wskazanych programów to 450.000 zł. (plan wydatków na 2009 r.)

b) dział 852 – Pomoc społeczna: w tym dziale są zapisane głównie wydatki na realizację materialnych zadań własnych pomocy społecznej, takich jak np. rozdział 85214 – świadczenia i pomoc w naturze – finansowanie zadań w zakresie zasiłków okresowych i celowych (ew. celowych specjalnych), rozdział 85219 – Ośrodki pomocy społecznej, 85203 – Ośrodki wsparcia, Rozdział 85226 - Usługi opiekuńcze (z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które finansowane są jako zadania zlecone). Gmina Gryfino przeznaczona na realizację wskazanych wydatków ok. 6 mln zł. rocznie.

Ad. 2

Zewnętrzne, krajowe źródła finansowania zadań wskazanych w Strategii dotyczą:

a) dotacji na realizację zadań zleconych ustawami Gminie Gryfino – środki te Gmina uzyskuje na: specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (rozdział 85228) – rocznie ok. 102 tys., finansowanie zasiłków stałych (rozdział 85214) ok. 843 tys. zł. rocznie, itp. W tej grupie wydatków, Gmina Gryfino otrzymuje środki na finansowanie świadczeń rodzinnych, zaliczki alimentacyjnej oraz składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (rozdział 85212), w kwocie ponad 9 mln. zł rocznie.

b) dotacji z budżetu państwa na realizację zadań własnych j.s.t.. Środki te Gmina Gryfino uzyskuje np. na realizację gminnego programu dożywiania (w ramach Krajowego Programu Pomocy Państwa w Dożywianiu), na podstawie porozumienia podpisywanego z Wojewodą Zachodniopomorskim – kwota w rozdziale 85295 – pozostałe zadania: 220 tys. zł. Gmina może także uzyskać dodatkową dotację wpisując się w programy celowe MPiPS, w ramach ogłoszonych konkursów, takich jak np.: „Finansowe wspieranie programów z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną” – w 2009 alokacja w programie wynosiła ponad 7 mln. zł, Program pn. „Klub Integracji Społecznej animatorem lokalnej przedsiębiorczości społecznej” – alokacja w programie” – alokacja przewidziana w programie to ok. 2 mln zł. itp.

c) środków pozabudżetowych w ramach Państwowych Funduszy Celowych np. Funduszu Pracy na realizację projektów wpisujących się w zadania ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Gmina Gryfino może uzyskiwać dofinansowanie do np.: programu prac społecznie-użytecznych, na podstawie porozumienia ze Starostą (lub działającym w jego imieniu Dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy), do 60% kosztów świadczeń wypłacanych uczestnikom tych prac, a na realizację programu robót publicznych, do 50% kosztów przeciętnego wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne od tego wynagrodzenia.

Ad 3

Zewnętrzne środki Funduszy Strukturalnych UE dotyczą przede wszystkim możliwości finansowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – Zwłaszcza komponentu regionalnego w województwie zachodniopomorskim i Priorytetu VII – Promocja Integracji Społecznej, dla którego Instytucją Pośredniczącą jest Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie. Łączna, roczna alokacja środków finansowych w wymienionym Priorytecie wynosi ok. 37 mln. zł. W ramach Priorytetu VII POKL Gmina Gryfino może pozyskiwać środki finansowe na projekty realizacyjne wskazane w strategii, w ramach aplikacji systemowych oraz konkursowych.

Słowniczek wykorzystanych pojęć i terminów

Analiza SWOT/TOWS - ustalenie: z jednej strony — szans i zagrożeń związanych z aktualnym stanem i kierunkami zmian otoczenia; z drugiej — atutów i słabości wynikających ze stanu własnych zasobów. Przetworzenie liter wskazuje kolejność analizowania składowych sytuacji strategicznej: SWOT — atuty/słabości, szanse/zagrożenia; TOWS — zagrożenia/szanse, słabości/atuty. W przypadku SWOT punktem wyjścia analizy jest ocena własnych, wewnętrznych możliwości. Natomiast punktem wyjścia analizy TOWS jest rozpoznanie zewnętrznych zagrożeń i szans w potencjalnym polu działania, które konfrontuje się z oceną własnych predyspozycji do wykorzystania pojawiających się okazji oraz możliwości minimalizacji skutków ewentualnych zagrożeń.

Dane o ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym - dane zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania na dzień 31 XII. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

Formy organizacyjne reintegracji społecznej i zawodowej: kluby i centra integracji społecznej - prowadzone przez samorząd lub organizację pozarządową placówki realizujące programy readaptacji dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, **zatrudnienie wspierane** – subsydiowane ze środków Funduszu Pracy zatrudnienie uczestników programu reintegracji w centrum integracji społecznej, **spółdzielnia socjalna** – spółdzielnia utworzona na preferencyjnych warunkach przez osoby (minimum pięć osób) zagrożone wykluczeniem społecznym.

Instrumenty rynku pracy to działania finansowane przez starostę (powiatowy urząd pracy) wspierające usługi świadczone na rynku pracy takie jak np.: finansowanie kosztów przejazdu do pracodawcy, finansowanie kosztów zakwaterowania w miejscu pracy, dofinansowanie wyposażenia miejsca pracy, refundowanie kosztów poniesionych z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne

itp. Do instrumentów rynku pracy zalicza się także prace interwencyjne i roboty publiczne (refundację pracodawcy lub organizatorowi części kosztów zatrudnienia), lub prace społecznie-użyteczne.

Jednostki organizacyjne pomocy społecznej to: regionalne ośrodki polityki społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, domy pomocy społecznej placówki specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, ośrodki wsparcia i ośrodki interwencji kryzysowej.

Kafeteria - metoda konstruowania ankiety, w której do pytań adresowanych do respondentów dopisywana jest kafeteria, czyli zestaw wielu możliwych, gotowych odpowiedzi na każde pytanie. W badaniach ankietowych wykorzystywana jest nie tylko kafeteria zamknięta, polegająca na stosowaniu ograniczonego zestawu możliwych odpowiedzi, poza które odpowiadający respondent nie może wyjść. Często stosowana jest także kafeteria półotwarta (tak jak w niniejszej strategii), gdzie przy niektórych pytaniach, oprócz zestawu możliwych do wyboru odpowiedzi zaproponowanych respondentowi, jest także punkt oznaczony słowem „inne”. Daje to osobie ankietowanej możliwość dopisania innych, niż proponowane w ankiecie odpowiedzi.

Kryterium dochodowe uprawniające do uzyskania pomocy społecznej - od 1 października 2006 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 477 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 351 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty kryteriów uprawniających do zasiłków okresowego i celowego.

Metoda analizy operacyjnej ABC - polega na podzieleniu zjawisk pod względem ich istotności na trzy grupy: (A) o największym znaczeniu (75%), (B) o średnim znaczeniu (20%), (C) o małym znaczeniu (5%)

Misja - precyzyjne wyrażenie dalekosiężnych zamierzeń i aspiracji, stanowi fundamentalny, czasami nieosiągalny, a jednocześnie unikatowy stan przyszły, do którego dana organizacja dąży, aby sprostać wyzwaniom. Misja organizacji (wg. K. Obłój) nabiera strategicznego znaczenia, gdy spełnia trzy wymogi: oznacza kierunek i dotyczy przyszłości, wyraża marzenia i wyzwania, które stają się udziałem społeczności, a proces jej realizacji jest wiarygodny.

Niepelnosprawność

- a/ **lekkiego stopnia** dotyczy osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne,
- b/ **umiarkowanego stopnia** dotyczy osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- c/ **znacznego stopnia** dotyczy osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, czyli osoby bezrobotne pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy, alkoholicy i narkomani poddający się procesowi leczenia, bezdomni, osoby opuszczające zakłady karne, uchodźcy z problemami z integracją ze społeczeństwem, młodzież wychowująca się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych, osoby w wieku 15-24 lat sprawiające trudności wychowawcze.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy: bezrobotni do 25 roku życia, bezrobotni długotrwale lub kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, bezrobotni powyżej 50 roku życia, bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego, bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia i bezrobotni niepełnosprawni.

Praca socjalna: wsparcie we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi (poprzez np. utrzymanie kontaktów z otoczeniem, pomoc w załatwieniu spraw osobistych itp).

Polityka społeczna - działalność państwa i innych organizacji w dziedzinie kształtowania warunków życia i pracy ludności oraz stosunków społecznych, mająca na celu m. in. zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu i zapewnienie ładu społecznego.

Pomoc społeczna - polega na wsparciu osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, w sytuacjach, w których nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Projekt realizacyjny - zestaw szczegółowo opisanych, konkretnych działań odwołujących się do celów operacyjnych. Projekt wskazuje konieczne dla podjęcia tych działań środki (w tym w pierwszej kolejności środki finansowe ze wskazaniem ich źródeł), określa czas trwania (realizacji) projektu oraz jego zasięg, wskazuje instytucje odpowiedzialne za jego realizację, proponuje zestaw wskaźników pozwalających ocenić postępy realizacji projektu.

Publiczne służby zatrudnienia: organy zatrudnienia (minister właściwy do spraw pracy, wojewodowie, marszałkowie województw i starostowie) wraz z powiatowymi i wojewódzkimi urzędami pracy, urzędem obsługującym ministra właściwego do spraw pracy oraz urzędami wojewódzkimi, realizującymi zadania określone ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Przyrost naturalny netto – różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w tym samym okresie czasu.

Reguła Pareto (znana też pod nazwą "reguła 20/80") - jest to prawidłowość zgodnie, z którą w zbiorowości niejednorodnej (różnorodnej) 20% elementów tej zbiorowości reprezentuje 80% skumulowanej wartości cechy, ze względu na którą ta zbiorowość jest rozpatrywana. Z zasadą Pareto związana jest metoda analizy operacyjnej.

Rehabilitacja - (zgodnie z nomenklaturą stosowaną przez ONZ i honorowaną przez Polskę w karcie praw osób niepełnosprawnych) proces, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania fizycznego, narządów zmysłów, intelektualnego, psychicznego i/lub społecznego, m.in. poprzez dostarczanie urządzeń umożliwiających im większą niezależność. Rehabilitacja może obejmować działania zmierzające do odtworzenia i/lub przywrócenia funkcji, kompensacji utraty lub braku funkcji, jak też kompensacji ograniczenia funkcjonalnego. Proces rehabilitacji nie obejmuje początkowej opieki medycznej, natomiast w jej zakres wchodzi

szerokie spektrum działań, poczynając od rehabilitacji podstawowej i ogólnej, a kończąc na rehabilitacji nastawionej na realizację ściśle określonego celu, na przykład rehabilitacji zawodowej.

Reintegracja społeczna i zawodowa to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej, pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

Rodzina - (wg J. Szczepańskiego) grupa społeczna złożona z osób połączonych stosunkiem małżeńskim i rodzicielskim. Są to dwa podstawowe stosunki decydujące o powstaniu i istnieniu rodziny: małżeństwo i pokrewieństwo. Pokrewieństwo może być rzeczywiste (między rodzicami i dziećmi własnymi) lub zastępcze (między rodzicami i dziećmi przybranymi). Pokrewieństwo zachodzi w linii wstępnej: rodzice, dziadkowie, pradziadkowie oraz linii zstępnej: wnukowie, prawnukowie itd. Jest to pokrewieństwo w linii prostej. Lecz do rodziny należą także krewni w linii bocznej (rodzeństwo, ciotki, wujowie, kuzynowie, itd.).

Rodzina w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej - osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

SMART – skrót od angielskich słów: **S** pecific - konkretne, szczegółowe, **M** easurable – mierzalne, **A** ffirmative -akceptowane, doceniane, **R** ealistic-realistyczne, **T** imeframed- określone w czasie.

Stopa bezrobocia - stosunek liczby bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo (do osób aktywnych zawodowo zaliczają się bezrobotni i pracujący).

Środowiskowe formy wsparcia – to otwarte formy organizacyjne, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej, niestacjonarne, które działają w najbliższym otoczeniu osoby której świadczą pomoc, pomagając utrzymaniu się tej osoby w jej naturalnych warunkach życiowych i przeciwdziałając jej instytucjonalizacji.

Usługi rynku pracy: pośrednictwo pracy, usługi sieci EURES, poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, itp.

Wskaźnik bezrobocia – stosunek liczby bezrobotnych do liczby całej ludności w wieku produkcyjnym (15-65 lat mężczyźni i 15-60 lat kobiety). Wśród ludności w wieku produkcyjnym oprócz osób aktywnych zawodowo znajdują się także osoby bierne zawodowo (renciści, osoby uczące się, pozostające na utrzymaniu innych członków gospodarstwa domowego, osoby nie mające pracy i nie

zarejestrowane w Urzędzie Pracy). Wskaźnik ten jest obliczany najczęściej dla gminy.

Wskaźnik interwencji socjalnej – relacja liczby członków rodzin osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na terenie gminy (niezależnie od rodzaju i źródła finansowania), do ogólnej liczby mieszkańców tej gminy.

Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Wykluczenie społeczne (w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym) to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Zasilek celowy - świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Zasilek okresowy - przysługuje osobom i rodzinom bez dochodów, lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz zasobach pieniężnych niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, zwłaszcza ze względu na: długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, brak możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznawany na okres niezbędny do przezwyciężenia problemów stanowiących przyczynę przyznania zasiłku. Ustalany do kwoty różnicy pomiędzy kryterium dochodowym z pomocy społecznej, a dochodem rodziny lub osoby. Przy czym połowa tej różnicy stanowi świadczenie obligatoryjne, a pozostała część fakultatywne, zależne od decyzji ośrodka pomocy społecznej.

Zasilek stały - świadczenie obligatoryjne (obowiązkowe) przysługujące na podstawie ustawy o pomocy społecznej osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, spełniającym kryterium dochodowe. Zasiłek ten jest uzupełnieniem dochodu świadczeniobiorcy. Stanowi różnicę między kryterium dochodowym z ustawy o pomocy społecznej a dochodem na osobę w rodzinie lub dochodem osoby samotnie gospodarującej.

Spis tabel i rysunków

Spis tabel:

Tabela 1	Obszary problemowe przyjęte wstępnie dla Strategii	s. 9
Tabela 2	Ludność Gryfina wg płci, wg faktycznego miejsca pobytu i stanu na koniec 2008 r.	s. 12
Tabela 3	Dane o przyroście naturalnym, porównanie Gminy Gryfino do powiatu gryfińskiego i województwa zachodniopomorskiego, wg stanu na koniec 2008 r.	s. 15
Tabela 4	Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy Gryfino za 2008 r.	s. 15
Tabela 5	Liczba osób w rodzinach korzystających w 2007 i 2008 roku z pomocy społecznej w Gryfinie	s. 17
Tabela 6	Stypendia socjalne dla uczniów gryfińskich szkół wypłacane w latach 2006-2009	s. 18
Tabela 7	Analiza przyczyn udzielanej pomocy społecznej Gryfinie w 2008 r., z wykorzystaniem analizy operacyjnej Pareto-Lorenza	s. 19
Tabela 8	Bezrobocie rejestrowane w Gryfinie w latach 2006-2008 r.	s. 20
Tabela 9	Struktura bezrobocia rejestrowanego w Gryfinie w 2008 r. wg grup wiekowych	s. 21
Tabela 10	Struktura bezrobocia rejestrowanego w Gryfinie w 2008 r. wg wykształcenia	s. 22
Tabela 11	Struktura bezrobocia rejestrowanego w Gryfinie w 2008 r. wg czasu pozostawania bez pracy	s. 22
Tabela 12	Struktura bezrobocia rejestrowanego w Gryfinie w 2008 r. wg okresu dotychczasowego zatrudnienia	s. 23
Tabela 13	Liczba osób niepełnosprawnych w Gminie Gryfino wg. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności przeprowadzonego w 2002 r.	s. 24
Tabela 14	Liczba osób niepełnosprawnych w Gminie Gryfino wg. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności przeprowadzonego w 2002 r., w podziale na posiadających lub nie orzeczenia właściwych organów	s. 24
Tabela 15	Realizacja przyjętego kierunku strategii dynamicznej	s. 40
Tabela 16a	Cele operacyjne przypisane strategicznym, odpowiadające na wskazane obszary problemowe w ramach priorytetu A – integracja środowiskowa osób niepełnosprawnych	s. 43
Tabela 16b	Cele operacyjne przypisane strategicznym, odpowiadające na wskazane obszary problemowe w ramach priorytetu B – profilaktyka zdrowotna	s. 44
Tabela 16c	Cele operacyjne przypisane strategicznym, odpowiadające na wskazane obszary problemowe w ramach priorytetu C – przeciwdziałanie uzależnieniom	s. 44

Tabela 16d	Cele operacyjne przypisane strategicznym, odpowiadające na wskazane obszary problemowe w ramach priorytetu D – pomoc społeczna i polityka prorodzinna	s. 45
Tabela 17	Zestawienie proponowanych programów i projektów realizacyjnych (obligatoryjnych)	s. 47
Tabela 18	Zestawienie proponowanych programów i projektów realizacyjnych (fakultatywnych)	s. 52
Tabela 19	Wskaźniki realizacji celów strategii	s. 66

Spis rysunków:

Rys.1	Schemat diagnozy uwarunkowań społecznych Gminy Gryfino	s. 7
Rys.2	Podział przestrzenny mieszkańców Gryfina ze względu na miejsce zamieszkania: miasto i wieś	s. 13
Rys.3	Zmiany w liczbie ludności Gryfina w latach 2000-2008	s. 14
Rys.4	Przyrost naturalny netto w Gryfinie w latach 2000-2007	s. 14
Rys.5	Struktura wiekowa mieszkańców Gryfina wg. kategorii wieku produktywności zawodowej w 2008 r.	s. 16
Rys.6	Struktura produktywności wiekowej mieszkańców Gryfina w latach 2000-2008	s. 16
Rys.7	Struktura gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w Gryfinie w 2008 r.	s. 18
Rys.8	Dynamika bezrobocia rejestrowanego w Gryfinie – wskaźniki bezrobocia w latach 2006-2008	s. 21
Rys.9	Schemat Struktury zarządzania Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gryfino na lata 2009-2020.	s. 74